

MIERA AIZSARDZĪBAS LIKUMS

Padomju Socialistisko Republiku Savienības Augstākā Padome, vadīdamās no cildenajiem padomju miera politikas principiem, kuru mērķis ir nostiprināt mieru un draudzīgas attiecības starp tautām, — atzīst, ka sirdsapziņa un taisnīguma jūtas neļauj tautām, kas vienas paaudzes laikā pārcietušas divu pasaules karu postu, samierināties ar to, ka dažu valstu agresīvo aprindu piekoptā kara propaganda paliek nesodīta, un solidarizējas ar Otrā Vispasaules miera piekritēju kongresa aicinājumu, kas izteic visas progresīvās cilvēces gribu attiecībā uz noziedzīgās kara propagandas aizliegšanu un nosodīšanu.

Padomju Socialistisko Republiku Savienības Augstākā Padome nolēmj:

1. Uzskatīt, ka kara propaganda, lai arī kādā veidā tā notiktu, grauj mieru, rada jauna kara draudus un sakarā ar to ir smagākais noziegums pret cilvēci.

2. Personas, kas vainīgas kara propagandēšanā, nodot tiesai un tiesāt kā smagus kriminālnoziedzniekus.

PSRS Augstākās Padomes Prezidijs Priekšsēdētājs N. ŠVERNIKS
PSRS Augstākās Padomes Prezidijs Sekretārs A. GORKINS

Maskavā, Kremļī,
1951. gada 12. martā

Miers un darbs

Dienās, kad PSRS Augstākā Padome apsprieda padomju tautas mierīgās radošās darbības visvarīgākos jautājumus, dažu kapitalistisko valstu parlamentos pieņēma lēmumus, kas parāda, par ko šodien domā imperialismā noziedznieki.

8. martā ASV senāts pieņēma priekšlikumu, saskaņā ar kuru valdībai atļauts amerikāņu bruņoto spēku personālo sastāvu palielināt līdz 4 miljoniem cilvēku.

Tas pašas dienās Anglijas apakšņams apstiprināja izdevumus bruņoto spēku uzturēšanai 1951.—1952. gadā. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, šie izdevumi pieauguši par 40 procentiem un jaunajā budžeta gadā sasniedz 420 miljonu mārciņu sterliņu.

Imperialistisko valstu parlamentos atskanējušas provokatoriskas, kara kurinātāju runas. Kādā skaidrī redzamā kontrastā ar šim runām un lēmumiem noritēja PSRS Augstākās Padomes darbs! PSRS Augstākās Padomes abās palātās ikgada deputātu uzstāšanās izteica dziļu miermīlību, visas tautas cēlības un miera un radošas darba, komunisma patoss, kas izpaužas katras mūsu dzīves dienas ritumā, cīņās par skaistu, gaišu, pārpilnu tautas dzīvi, skanēja visās runās!

Sesija apstiprināja socialistiskās valsts budžetu. Ar kādu spilgtumu stingrās skaitļu alies atmasko kara kurinātājus un demonstrē mūsu valdības un visas tautas miermīlību, dziļo ieinteresētību miera saglabāšanā un nostiprināšanā!

Socialisms — tā ir miera un darba valsts. Jau Marksa ģenija paredzēja, ka socialistiskā sabiedrība nostādīs pretī prātu zaudējušam kapitalismam konsekvēntu miera politiku.

„... Pretstatā vecajai sabiedrībai ar tās ekonomisko nabadzību un politisko ārpriekšējo rodas jauna sabiedrība, kuras starptautiskais princips būs — miers, jo katrā tautā būs viens un tas pats valdnieks — darbs!”

Kapitalisms, tas ir karš, sabiedrības ražošanas spēku sagrāve, bet socialisms — tas ir miers, jaunrade, darbs. Mūsu laiku vēsturnieki konstatējusi, ka pēdējos gadu desmitos nav bijis neviena gada, kad kaut kur nellesmotu kara ugunis, kuras iedegina tautu ienaidnieki — imperialisti. Mūsu dienās gatavošanās karam pieņemusi patiesi neparedzētas apmērus. Asinainais un ārpriekšējais imperialismā dara visu, lai paātrinātu jauna slaktiņa sagatavošanu un pārvērstu to par vēl daudz postošāku, nekā jebkad agrāk tas pieredzēts.

Tikai trīs Ziemeļatlantijas pakta dalībnieci — ASV, Anglija un Francija bruņoto spēku sastāvā patlaban ir vairāk nekā 5 miljoni cilvēku. Vairāk nekā 1500 Reinas un Kuras apgabala rūpniecības iekārtas, kas ražo apbruņojumu, pilnā jaudā strādā kara vajadzībām. Bradājot kājam, visas savas saistības, lauzot visus savus solījumus un zvērestus, angļu-amerikāņu valdītāji atjauno revanšistiskās armijas Vācijā un Japānā.

Imperialisms visbaismīgākā kārtā apdraud miljoniem cilvēku dzīvības, tas ir drauds visai cilvēces civilizācijai. Bet nepieredzētos apmēros ir pieaugusi pasaules vienkāršo cilvēku modrība. Vēl nekad cilvēces vēsturē nav bijis tik vienotas un masveida miera cīņaiju kustības, kādu mēs ar lepnumu skatām tagad. Visās pasaulēs malās ceļas cilvēki, kuri skaidri saprot, ka miera likteni jāizstāvē visiem iespējamam līdzekļiem.

Padomju miera aizstāvēšanas komitejas uzdevumā deputāts N. S. Tichonovs ziņoja PSRS Augstākās Padomes sesijā par aicinājumu, ar kādu Vispasaules miera piekritēju kongress griežas pie visu valstu parlamentiem. Tas ir aicinājums aizliegt kara propagandu un pieņemt Likumu par miera aizsardzību.

Deputāti bb. Matulis, Kuzņecovs, Palladins, Aleksandrovska, Bikovs, Simonovs, izsakot savu vēlētāju jūtas un domas, kvēli atbalstīja deputāta Tichonova priekšlikumu.

PSRS Augstākā Padome visas padomju tautas vārdā pieņēma likumdošanas aktu, kas nosoda kara kurinātājus.

Padomju valstī nav un nevar būt pamata jauna kara gatavošanai. „Visa padomju cilvēku dzīves veids izslēdz jebkuru iespēju sludināt cilvēku slepkavošanu un uzbrukumu citām tautām”, teica N. Tichonovs, klātesošiem kvēli piekritot. Padomju cilvēki nevar kara propagandu neuzskatīt par vismazāko noziegumu.

Arvien nekaitīgāka un riebīgāka kļūst imperialistisko agresoru, kara kurinātāju propaganda, kas pilna naida pret cilvēkiem. Korejā izpostīts un nodedzināts simtiem pilsētu, nogalināti simtiem tūkstošiem sieviešu un bērnu, bet amerikāņu žurnālists cīnīsies pazīgo, ka Koreja ir „amerikāņu lidotāju apmācības lauks”. To, ko viņi dara Korejā, tie grib izdarīt visā pasaulē! ASV laiž klajā simtiem grāmatu un filmu, kas slavina karu, slepkavību, sagrāvi.

Padomju literatura, māksla un kino māksla, izsakot savas tautas garu, atmasko imperialistisko barbarismu, izplata cēlo humanisma ideju, cēlu cilvēkam, rada savas zemes varoņu tēlus — cilvēkus-celtņiekus, kvēlus Tēvzemes patriotus, kuri darbā un kauju laukos pašizlīdzīgi cīnās par socialismu. Ikviens padomju rakstnieks, mākslinieks un kino darbinieks dairē — ir trieciens kara kurinātājiem, miera un darba dižo ideju apliecinājums.

Pagājuši jau vairāk nekā trīs mēneši, kopš pieņemti Varšavas kongresa lēmumi. Uz šiem dokumentiem atsaukušies visu tautas demokrātijas valstu parlamentā, pieņemot likumdošanas ceļā lēmumus par miera aizstāvēšanu. Apvienoto Nāciju Organizācija pagājuši šiem aicinājumiem tikpat nevēlīgi garām kā kapitalistisko valstu valdības. Tādos apstākļos Augstākās Padomes sesijā pieņemtais likums par miera aizsardzību ir akts ar vislielāko starptautisko nozīmi.

Biedrs Staļins iedvesmojis miljoniem cilvēku, pasakot, ka jaunu pasaules karu patlaban nevar uzskatīt par neizbēgamu:

„Miers tiks saglabāts un nostiprināts, ja miera saglabāšanu tautas pārņems savās rokās un aizstāvēs to līdz galam.”

PSRS Augstākās Padomes sesijā pieņemtais Likums par miera aizsardzību ir jauns Padomju valsts ieguldījums miera nodrošināšanas cīņā, cilvēces labāko sasniegumu aizstāvēšanai pret tumšo un mežonīgo imperialistisko reakciju. Šis likums ir iedvesmojošs piemērs un vislielākais morālais atbalsts visiem miera cīnītājiem, visiem, kuri negrib samierināties ar kara politiku un miljoniem dzīvību necilvēcisku iznīcināšanu. Šis likuma pieņemšana ir jauns pierādījums Padomju valsts miermīlībai, jauns agresoru atmaskojums.

Mūsu lieta — tā ir cilvēku laimes lieta un taisnīgā lieta, mūsu karogs — tas ir celtniecības un jaunrades karogs. Dienā, kad PSRS Augstākās Padomes sesijā, noslēdzot savu darbu, pieņēma vēsturisko lēmumu, kas nosoda kara kurinātājus, kad deputāti vienotā sajūsmā piecēlās no savām vietām, visu skatieni vērsās uz lielo Staļinu. Kvēli apsvēlot mīloto vadoni, tautas ievēlētā izteica savu uzticību partijai, komunisma celšanai, mieram un darbam.

Padomju Savienība — miera un darba karognesēja. Liela Staļina vadībā padomju cilvēki soļo uz komunismu, katru dienu ar savu darbu stiprinot Dzimtienes varenību, palielinot tās bagātības, vērsot savu dzīvi arvien gaišāku un skaistāku.

Miera lieta uzvarēs!

(Pēc «Literaturnaja Gazeta»)

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

18. MARTĀ

Nr. 11 (322)

PSR SAVIENĪBAS MINISTRU PADOMĒ

Staļina premiju piešķiršana par izciliem darbiem zinātnes, izgudrojumu, literatūras un mākslas laukā 1950. gadā

III

Staļina premijas par izciliem darbiem literatūrā un mākslā

A. PROZA

Pirmās pakāpes premijas
100.000 rubļu apmērā

1. Fjodoram Vasilija d. Gladkovam — par stāstu «Brīvā kopa».

2. Gaļinai Jevgenija m. Nikolajevai — par romanu «Plauja».

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Semjonam Pētera d. Babajevskim — par romanu «Gaismas pār zemi» (2. grāmata).

2. Gumeram Bašira d. Baširovam — par romanu «Gods».

3. Mirzam Ibragimovam — par romanu «Pienāks diena».

4. Aleksejam Benedikta d. Koževnikovam — par romanu «Dzīvais ūdens».

5. Nikolajam Nikolaja d. Nikitinam — par romanu «Ziemeļu Aurora».

6. Kavi Gijbata d. Nadžmi — par romanu «Pavasara vēji».

7. Anatolijam Nauma d. Ribakovam — par romanu «Soferi».

8. Michailam Dmitrija d. Sokolovam — par romanu «Dzirksteles».

9. Aleksandram Nikolaja d. Čelšvili — par romanu «Lelo».

Trešās pakāpes premijas
25.000 rubļu apmērā

1. Sergejam Pētera d. Antonovam — par stāstu grāmatu «Pa ceļiem brauc mašīnas».

2. Nikolajam Zota d. Birjukovam — par romanu «Kaija».

3. Aleksandram Augusta d. Gudalim-Guzjavičam — par romanu «Kaleja Ignata taisnība».

4. Vitalijam Aleksandra d. Zakrutkinam — par romanu «Peldošā stacija».

5. Annai Aleksandra m. Karavajevai — par romāniem «Ugunis», «Ieskrējienis», «Dzimtā māja».

6. Levam Abroma d. Kasilim, Maksim Leonida d. Pojanovskim — par stāstu «Jaunākā dēla iela».

7. Berdi Murada d. Kerbabajevam — par stāstu «Mirsotāns no Baltā zelta zemes».

8. Vadimam Nikolaja d. Sobko — par romanu «Miera ķīla».

9. Michailam Afanasija d. Stelmacham — par romanu «Lielā dzimta».

10. Salčakam Kalbakchora d. Tokam — par stāstu «Arata solījums».

11. Jurijam Valentīna d. Trifonovam — par stāstu «Studenti».

12. Marietai Sergeja m. Šaginai — par tēlojumu grāmatu «Ceļojums pa Padomju Armeniju».

13. Ivanam Pētera d. Šamjakinam — par romanu «Dziļā straume».

B. DZEĶA

Pirmās pakāpes premijas
100.000 rubļu apmērā

1. Andrejam Samuela d. Mališko — par dzejoļu krājumu «Aiz zilās jūras».

2. Samueļam Jakova d. Maršakam — par krājumu «Bērnu dzejoli».

3. Stepanam Pētera d. Šeļpačovam — par poemu «Pavilks Morozovs».

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Grigolam (Grigorijam Grigorija d.) Abašidzem — par dzejoļu cikliem «Lenins Samgori», «Uz dienvidu robežām».

2. Aleksejam Aleksandra d. Surkovam — par dzejoļu krājumu «Pasaulei — mieru».

3. Teofilam Justina d. Tilvītīm — par poemu «Lietuvas zemē».

4. Gemzatam Čadasam — par dzejoļu krājumu «Izlase».

Trešās pakāpes premijas
25.000 rubļu apmērā

1. Olgai Fjodora m. Bergholcei — par poemu «Pervorošijska».

3. Pēterim Ustina d. Brovkam — par dzejoļu krājumu «Dzīves ceļš».

3. Platonam Nikitas d. Voronko — par dzejoļu krājumiem «Jaukais rīts», «Lai slavēts miers».

4. Miklajam (Nikolajam Ivana d.) Kazakovam — par dzejoļu krājumu «Dzeja — mīļotā draudzene».

5. Semjonam Izaka d. Kirsanovam — par poemu «Makars Mazajs».

6. Rasulam Rza — par poemu «Lenins».

7. Gevorkam Eminam — par dzejoļu krājumu «Jaunais ceļš».

C. DRAMATURGIJĀ

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Iljam Onisima d. Mošāvilī — par lugu «Nogremdētie akmeņi».

2. Anatolijam Alekseja d. Surovam — par lugu «Ausma pār Maskavu».

3. Aleksandram Pētera d. Šteinam — par lugu «Admirāļa karogs».

Trešās pakāpes premijas
25.000 rubļu apmērā

1. Nikolajam Michaila d. Djakonovam — par lugu «Līgava ar pūru».

2. Aleksandram Jevdokima d. Korņečukam — par lugu «Irbenāju birztaļa».

3. Kondratam Kondrata d. Krapivam — par lugu «Dzied cirulī».

4. Julijam Pētera d. Čepurinam — par lugu «Sirdsapziņa».

D. LITERATURKRITIKĀ UN MĀKSLAS VĒSTURĒ

Otrās pakāpes premiju
50.000 rubļu apmērā

Dmitrijam Dmitrija d. Blagojam — par grāmatu «Puskina diļrades ceļš».

Trešās pakāpes premiju
25.000 rubļu apmērā

Vladimiram Nikolaja d. Orlovam — par grāmatu «1790.—1800. gadu krievu apgaismotāji».

E. MĀKSLAS KINEMATOGRAFIJĀ

Pirmās pakāpes premijas
100.000 rubļu apmērā

1. Par krāsaino kino filmu «Musorgskis»: Grigorijam Leva d. Rošalim, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, scenārija autoram un režisoram; Annai Abroma m. Abramovai, scenārija autorei, Aleksandram Fjodora d. Borisovam, PSRS tautas māksliniekam; Nikolajam Konstantīna d. Čerkasovam, PSRS tautas māksliniekam; Fjodoram Michaila d. Nikitinam, skatuves māksliniekam; Vladimiram Pavila d. Balasovam, skatuves māksliniekam; Lidijai Pētera m. Sucharevskai, KPFSR un Tadžikijas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Nikolajam Georgija d. Suvorovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Moisejam Soloma d. Magidam, operatoram; Levam Jevgenija d. Sokolskim, operatoram; Arnoldam Aleksandra d. Šargorodskim, skaņu operatoram.

2. Par kino filmu «Slepenā misija»: Michailam Iljas d. Rommam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Konstantīnam Fjodora d. Isajevam, scenārija autoram; Isidoram Borisa d. Maklarskim, scenārija autoram; Jelenai Aleksandra m. Kuzminai, KPFSR tautas māksliniecei; Nikolajam Valērija d. Komisarovam, Ukrainas PSR tautas māksliniekam; Sergejam Michaila d. Večeslovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Markam Nauma d. Percovskim, skatuves māksliniekam; Borisam Izraēla d. Volčkam, operatoram.

3. Par krāsaino kino filmu «Zukovskis»: Vsevolodam Ilariona d. Pudovkinam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Dmitrijam Ivana d. Vasiljevam, režisoram; Jurijam Iljas d. Juravskim, Latvijas PSR tautas māksliniekam; Vladimiram Vjačeslava d. Belokurovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Borisam Valentīna d. Bitjukovam, skatuves māksliniekam; Anatolijam Dmitrija d. Golovņam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Tamarai Grigorija m. Lobo- vai, operatorei.

4. Par krāsaino kino filmu «Tālu no Maskavas»: Aleksandram Borisa d. Stolperam, režisoram; Nikolajam Pavila d. Ochlopovam, PSRS tautas māksliniekam; Pavilam Pētera d. Kadočnikovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Levam Nauma d. Šverdinam, KPFSR tautas māksliniekam; Sergejam Dmitrija d. Stojarovam, skatuves māksliniekam; Markam Nauma d. Bernesam, skatuves māksliniekam; Aleksandram Vladimira d. Šeļenkovam, Latvijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Jolandai Jevgenija m. Čenai, operatorei.

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Par krāsaino kino filmu «Kubanas kazaki»: Ivanam Aleksandra d. Pirjevam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Nikolajam Fjodora d. Pogodinam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, scenārija autoram; Izakam Josifa d. Dunajevskim, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, komponistam; Marīnai Alekseja m. Ladiginai, PSRS tautas māksliniecei; Sergejam Vladimira d. Lukjanovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Klarai Stepana m. Lučko, skatuves māksliniecei; Vladimiram Sergeja d. Volodīnam, KPFSR tautas māksliniekam; Valēntīnam Jefima d. Pavlovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Vjačeslavam Alekseja d. Leščevam, skaņu operatoram.

2. Par krāsaino kino filmu «Iznīcībalis nolemto savvērestībā»: Michailam Konstantīna d. Kalatozovam, režisoram; Ludmilai Aleksandra m. Skopinai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Iljam Jakova d. Sudakovam, KPFSR tautas māksliniekam; Borisam Aleksandra d. Sitko, skatuves māksliniekam; Sofijai Stani-slava m. Pilavskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Maksimam Maksima d. Straucham, KPFSR tautas māksliniekam; Aleksandram Nikolaja d. Vertinskim, skatuves māksliniekam; Josifam Arona d. Špinelīm, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Markam Pavila d. Magidsonam, operatoram.

3. Par krāsaino kino filmu «Zukovskis»: Vsevolodam Ilariona d. Pudovkinam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Dmitrijam Ivana d. Vasiljevam, režisoram; Jurijam Iljas d. Juravskim, Latvijas PSR tautas māksliniekam; Vladimiram Vjačeslava d. Belokurovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Borisam Valentīna d. Bitjukovam, skatuves māksliniekam; Anatolijam Dmitrija d. Golovņam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Tamarai Grigorija m. Lobo- vai, operatorei.

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Par krāsaino kino filmu «Kubanas kazaki»: Ivanam Aleksandra d. Pirjevam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Nikolajam Fjodora d. Pogodinam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, scenārija autoram; Izakam Josifa d. Dunajevskim, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, komponistam; Marīnai Alekseja m. Ladiginai, PSRS tautas māksliniecei; Sergejam Vladimira d. Lukjanovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Klarai Stepana m. Lučko, skatuves māksliniecei; Vladimiram Sergeja d. Volodīnam, KPFSR tautas māksliniekam; Valēntīnam Jefima d. Pavlovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Vjačeslavam Alekseja d. Leščevam, skaņu operatoram.

2. Par krāsaino kino filmu «Iznīcībalis nolemto savvērestībā»: Michailam Konstantīna d. Kalatozovam, režisoram; Ludmilai Aleksandra m. Skopinai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Iljam Jakova d. Sudakovam, KPFSR tautas māksliniekam; Borisam Aleksandra d. Sitko, skatuves māksliniekam; Sofijai Stani-slava m. Pilavskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Maksimam Maksima d. Straucham, KPFSR tautas māksliniekam; Aleksandram Nikolaja d. Vertinskim, skatuves māksliniekam; Josifam Arona d. Špinelīm, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Markam Pavila d. Magidsonam, operatoram.

3. Par krāsaino kino filmu «Zukovskis»: Vsevolodam Ilariona d. Pudovkinam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Dmitrijam Ivana d. Vasiljevam, režisoram; Jurijam Iljas d. Juravskim, Latvijas PSR tautas māksliniekam; Vladimiram Vjačeslava d. Belokurovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Borisam Valentīna d. Bitjukovam, skatuves māksliniekam; Anatolijam Dmitrija d. Golovņam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Tamarai Grigorija m. Lobo- vai, operatorei.

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Par krāsaino kino filmu «Kubanas kazaki»: Ivanam Aleksandra d. Pirjevam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Nikolajam Fjodora d. Pogodinam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, scenārija autoram; Izakam Josifa d. Dunajevskim, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, komponistam; Marīnai Alekseja m. Ladiginai, PSRS tautas māksliniecei; Sergejam Vladimira d. Lukjanovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Klarai Stepana m. Lučko, skatuves māksliniecei; Vladimiram Sergeja d. Volodīnam, KPFSR tautas māksliniekam; Valēntīnam Jefima d. Pavlovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Vjačeslavam Alekseja d. Leščevam, skaņu operatoram.

2. Par krāsaino kino filmu «Iznīcībalis nolemto savvērestībā»: Michailam Konstantīna d. Kalatozovam, režisoram; Ludmilai Aleksandra m. Skopinai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Iljam Jakova d. Sudakovam, KPFSR tautas māksliniekam; Borisam Aleksandra d. Sitko, skatuves māksliniekam; Sofijai Stani-slava m. Pilavskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Maksimam Maksima d. Straucham, KPFSR tautas māksliniekam; Aleksandram Nikolaja d. Vertinskim, skatuves māksliniekam; Josifam Arona d. Špinelīm, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Markam Pavila d. Magidsonam, operatoram.

3. Par krāsaino kino filmu «Zukovskis»: Vsevolodam Ilariona d. Pudovkinam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Dmitrijam Ivana d. Vasiljevam, režisoram; Jurijam Iljas d. Juravskim, Latvijas PSR tautas māksliniekam; Vladimiram Vjačeslava d. Belokurovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Borisam Valentīna d. Bitjukovam, skatuves māksliniekam; Anatolijam Dmitrija d. Golovņam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Tamarai Grigorija m. Lobo- vai, operatorei.

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Par krāsaino kino filmu «Kubanas kazaki»: Ivanam Aleksandra d. Pirjevam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Nikolajam Fjodora d. Pogodinam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, scenārija autoram; Izakam Josifa d. Dunajevskim, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, komponistam; Marīnai Alekseja m. Ladiginai, PSRS tautas māksliniecei; Sergejam Vladimira d. Lukjanovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Klarai Stepana m. Lučko, skatuves māksliniecei; Vladimiram Sergeja d. Volodīnam, KPFSR tautas māksliniekam; Valēntīnam Jefima d. Pavlovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, operatoram; Vjačeslavam Alekseja d. Leščevam, skaņu operatoram.

2. Par krāsaino kino filmu «Iznīcībalis nolemto savvērestībā»: Michailam Konstantīna d. Kalatozovam, režisoram; Ludmilai Aleksandra m. Skopinai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Iljam Jakova d. Sudakovam, KPFSR tautas māksliniekam; Borisam Aleksandra d. Sitko, skatuves māksliniekam; Sofijai Stani-slava m. Pilavskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Maksimam Maksima d. Straucham, KPFSR tautas māksliniekam; Aleksandram Nikolaja d. Vertinskim, skatuves māksliniekam; Josifam Arona d. Špinelīm, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Markam Pavila d. Magidsonam, operatoram.

3. Par krāsaino kino filmu «Zukovskis»: Vsevolodam Ilariona d. Pudovkinam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Dmitrijam Ivana d. Vasiljevam, režisoram; Jurijam Iljas d. Juravskim, Latvijas PSR tautas māksliniekam; Vladimiram Vjačeslava d. Belokurovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves mā

Stalīna premijas par izciliem darbiem literatūrā un mākslā

Turpinājums no 1. lapa pusē

4. Par kino filmu «Aleksandrs Poptovs»: Herbertam Morica d. Rapoportam, Igaunijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, režisoram; Viktoram Vladislava d. Eisimontam, režisoram; Nikolajam Konstantīna d. Čerkasovam, PSRS tautas māksliniekam; Aleksandram Fjodora d. Boriso-
vā, PSRS tautas māksliniekam; Konstantīnam Vasilija d. Skorobogatovam, KPFSR tautas māksliniekam; Bruno Artura d. Freindlicham, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Jevgenijam Benjamīna d. Šapiro, operatoram; Anatolijam Michaila d. Nazarovam, operatoram.

5. Par krāsaino kino filmu «Drosmīgie ļaudis»: Konstantīnam Konstantīna d. Judinam, režisoram; Michailam Davida d. Volpinam, scenarija autoram; Nikolajam Roberta d. Erdmanim, scenarija autoram; Sergejam Safrona d. Gurzo, skatuves māksliniekam; Aleksejam Nikolaja d. Gribovā, PSRS tautas māksliniekam; Igoram Vladimira d. Gelelnam, operatoram.

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Par kino filmu «Varenais spēks»: Fridricham Marka d. Ermieram, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Borisam Andreja d. Babočinam, KPFSR tautas māksliniekam; Viktoram Ivana d. Čochrjakovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Abramam Kopeļa d. Kolčatijam, Baltkrievijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam, operatoram.

2. Par kino filmu «Viniem ir dzimtene»: Aleksandram Michaila d. Faincimeram, Baltkrievijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam, režisoram; Vladimiram Grigorija d. Leģošinam, režisoram; Michailam Fjodora d. Astangovam, KPFSR tautas māksliniekam; Fainai Grigorija m. Ranevskai, KPFSR tautas māksliniecei; Lidijai Nikolaja m. Smirnovai, skatuves māksliniecei; Genadijam Pētera d. Judinam, skatuves māksliniekam.

F. CHRONIKALI DOKUMENTALĀ KINEMATOGRAFIJĀ

Pirmās pakāpes premiju 75.000 rubļu apmērā

Par krāsaino kino filmu «Kiniešu tautas uzvara»: Leonidam Vasilija d. Varlamovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, režisoram; Ivanam Vladimira d. Lukinskim, režisoram; Lu Be-Juļam, literarajam konsultantam; Sergejam Jevteja d. Gusevam, operatoram; Anatolijam Aleksandra d. Krilovam, operatoram; Vladislavam Vladislava d. Mikošam, operatoram; Aleksejam Georgija d. Sjomīnam, operatoram; Dmitrijam Georgija d. Rimarevam, operatoram; Vulfam Zamuela d. Citronam, operatoram; Pavilam Dmitrija d. Kasatkīnam, operatoram; U Ben-Il, operatoram; Ho Jui-Šenam, operatoram; Li Huam, operatoram; Sjuj-lajam, operatoram; Li Biņ-džunam, operatoram; Je Hu-čjam, operatoram.

Otrās pakāpes premijas 40.000 rubļu apmērā

1. Par krāsaino kino filmu «Jaunā Čehoslovākija»: Vasilijam Nikolaja d. Belajevam, režisoram; Vladimiram Vilekam, režisoram; Janam Kapram, komponistam; Ruvimam Borisa d. Čalušakovam, operatoram; Juriļam Viktorā d. Monglovskim, operatoram; Ivanam Ivana d. Sokoljikovam, operatoram.

2. Par krāsaino kino filmu «Demokrātiskā Vācija»: Nikolajam Fjodora d. Sadkovičam, Baltkrievijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, režisoram; Georgijam Makara d. Bobrovam, operatoram; Igoram Viktorā d. Besarabovam, operatoram.

3. Par krāsaino kino filmu «Padomju Latvija»: Fjodoram Ivana d. Kiseļevam, režisoram; Vadimam Semjona d. Māsam, operatoram; Hermanim Vladimira d. Šuljatinam, operatoram.

4. Par krāsaino kino filmu «Padomju Igaunija»: Vladimiram Ernesta d. Tombergam, Igaunijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, režisoram; Josifam Leva d. Gindīnam, režisoram; Vilemam Mada d. Reimānam, komponistam; Vladimiram Julija d. Parveļam, operatoram; Semjonam Semjona d. Školjikovam, operatoram.

5. Par kinožurnāla «Zinātne un tehnika» (1950. gada 1.—12. numuram) radīšanu: Sergejam Fjodora d. Čulko-
vā, režisoram; Konstantīnam Alek-
sandra d. Kostevam, režisoram; Da-
vidam Izaka d. Jašinam, režisoram; Polinai Gabriēla m. Petrovai, režisorei.

Trešās pakāpes premijas 20.000 rubļu apmērā

1. Par kino filmu «Darbam slava»: Romanam Grigorija d. Grigorjevam, režisoram; Borisam Rudolfa d. Nebi-
likim, operatoram; Otilijai Boļeslava
m. Reizmanei, operatorai; Jevgenijam
Vasilija d. Muchinam, operatoram.

2. Par krāsaino kino filmu «Zemes
atjaunināšana»: Iljam Pētera d. Kopa-
linam, režisoram; Michailam Moļseja d.
Glideram, operatoram; Sergejam Iva-
na d. Kiseļevam, operatoram; Serge-
jam Jakova d. Uralovam, operatoram;
Zinovijam Leva d. Feldmanim, opera-
toram.

G. MUZIKA

I Lieli muzikāli skatuviskie un vokālie darbi

(opera, balets, oratorija, kantāte)
Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Dmitrijam Boris d. Kabajevskim,
KPFSR nopelniem bagātajam mākslas
darbiniekam — par muziku operai
«Tarasa ūmene».

2. Julijam Sergeja d. Meitusam,
Ukrainas PSR un Turkmēnijas PSR
nopelniem bagātajam mākslas darbi-
niekam — par muziku operai «Jaunā
gārde».

3. Adolfam Pētera d. Skultem, kom-
ponistam — par muziku baletam «Bri-
vības sakta».

4. Levam Boris d. Stepanovam,
komponistam — par muziku operai
«Ivans Bolotnikovs».

5. Sergejam Sergeja d. Prokofjevam,
KPFSR tautas māksliniekam — par
vokāli simfonisko svitu «Ziemas sārta»
un oratoriju «Miera sardze».

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Gotfrīdam Alija d. Gasanovam,
komponistam — par «Dagestānas kan-
tāte par Stalīnu».

2. Hermanim Leontija d. Zukov-
skim, komponistam — par muziku
operai «No visās sirds».

3. Merģeram Oto d. Zariņam, kom-
ponistam — par oratoriju «Valmieras
varonis».

4. Gustavam Gustava d. Ernesak-
sam, Igaunijas PSR tautas mākslinie-
kam — par muziku operai «Vētru
krasts».

II Lieli instrumentālie darbi

Pirmās pakāpes premiju 100.000 rubļu apmērā

Nikolajam Jakova d. Mjaskovskim,
PSRS tautas māksliniekam — par
27. simfoniju un kvartetu Nr. 13 (pēc
nāves).

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Hermanim Hermāna d. Golijinam,
komponistam — par «Episko poemu
par krievu tēām» simfoniskajam or-
ķestrim.

2. Nikolajam Ivana d. Peiko, kom-
ponistam — par «Moldavu svitu» sim-
foniskajam orķestrim.

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Arno Arutjuna d. Babadžanjanam,
komponistam — par «Herolsko balādi»
klavierēm ar orķestri.

2. Stasim Andreja d. Vaiņunam,
komponistam — par rapsodiju par lie-
tuvišu tēām vijolei ar orķestri.

3. Vadimam Borisa d. Gomoļakam,
komponistam — par simfonisko svitu
«Aizkarpatu skices».

4. Kudusam Hodžamjara d. Kužam-
jarovam, komponistam — par poemu
«Rizvangu» simfoniskajam orķestrim.

5. Aleksejam Davida d. Mačavariani,
komponistam — par koncertu vijolei
ar orķestri.

6. Velimuhamedam Muhatovam,
komponistam — par «Turkmēņu
svitu».

7. Otaram Vasilija d. Taktakišvili,
komponistam — par 1. simfoniju.

III Maza apmēra darbi

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Anatolijam Nikolaja d. Aleksand-
rovam, KPFSR nopelniem bagātajam
mākslas darbiniekam — par romanču
ciklu «Uzticība» ar Severcova tekstu,
romanču ciklu ar Puškina tekstus un
klaviermūziku bērniem.

2. Klimentijam Arkadija d. Korē-
marevam, Turkmēnijas PSR nopel-
niem bagātajam mākslas darbinie-
kam — par svitu «Brīvā Ķīna» korim
un simfoniskajam orķestrim.

3. Valentinam Alekseja d. Makaro-
vam, komponistam — par svitu «Va-
ronu» korim un tautisko instrumentu
orķestrim.

4. Vano (Ivanam Iljiča d.) Muradeli,
KPFSR nopelniem bagātajam mākslas
darbiniekam — par dziesmām: «Starp
dabiskās studentu savienības himna»,
«Mūs vadīja Stalīna gribas», «Miera ci-
nītāju dziesma», «Maskava-Peikina»,
«Himna Maskavai».

2. Anatolijam Josifa d. Kos-Anatoļ-
skim, komponistam — par dziesmām:
«No Maskavas līdz Karpatiem», «No-
vaja Verhovina», «Satikšanās uz lau-
kā».

3. Borisam Voldemara d. Kirveram,
komponistam, par dziesmām: «Pie
mums kolchozā», «Vasaras vakarā»,
«Šūpoles aicina», «Pēc darba».

4. Seidam Ali ogli Rustamovam,
Azerbaidžānas PSR nopelniem bagā-
tajam mākslas darbiniekam — par dzies-
mām: «Komjaunatne», «Sureja», «Es
balsoju par mieru», «Sumgaitis».

5. Serafimam Sergeja d. Tulikovam,
komponistam — par dziesmām: «Mēs
esam par mieru», «Dziesma par Volgu»,
«Ziedi, kolchoza zeme», «Cieņošāns
mājās», «Varonniešs».

6. Solomonom Aleksandra d. Juda-
kovam, komponistam — par vokāli
simfonisko svitu «Mirzaču».

IV Koncertu izpildīšanā

Pirmās pakāpes premiju 100.000 rubļu apmērā

Tatjanai Pētera m. Nikolajevai, Mas-
kavas Valsts filharmonijas solistei,
pianistei — par koncertu izpildīšanu
un par koncerta sacerēšanu klavierēm
ar orķestri.

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Zaruļai Agasija m. Doluchanovai,
PSRS Ministru Padomes radioinforma-
cijas komitejas solistei, dziedātājai.

2. Nijazi (Nijazi Zulfugara d. Tagi-
Zadem), Azerbaidžānas PSR nopelniem
bagātajam mākslas darbiniekam, diri-
ģentam.

3. Mstislavam Leopolda d. Rostropo-
vičam, Maskavas Valsts filharmonijas
solistam, čellistam.

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Igoram Semjona d. Bezrodnijam,
Maskavas Valsts filharmonijas solis-
tam, vijoliniekam.

2. Surenā Akima d. Kočarjanam,
Armēnijas PSR tautas māksliniekam,
Maskavas Valsts filharmonijas māksli-
niekam — par daļiņišānu.

3. Valentīnai Alekseja m. Popovai,
Padomju Armijas Centrālā teātra ska-
tuves māksliniecei — par daļiņišānu.

4. Ašotam Ivana d. Petrosjanam,
Uzbekijas PSR nopelniem bagātajam
mākslas darbiniekam, Uzbekijas Valsts
filharmonijas tautisko instrumentu or-
ķestra vadītājam.

H. GLEZNIECĪBĀ

Pirmās pakāpes premiju 100.000 rubļu apmērā

Borisam Vladimira d. Johansonam —
PSRS tautas māksliniekam, Vasilijam
Vasilija d. Sokolovam, Dmitrijam Ka-
pitona d. Teginam, Nikitam Nika-
nora d. Čebakovam — par gleznu
«V. I. Lēņa runa komjaunatnes
III kongresā».

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Dmitrijam Arkadija d. Nalband-
janam — KPFSR nopelniem bagātajam
mākslas darbiniekam, Vasilijam Nika-
laja d. Basovam, Nikolajam Pētera d.
Meščapinovam, Viktoram Aleksandra
d. Priboļovskim, Michailam Arkadija d.
Suzdalcevam — par gleznu «Varu pa-
domē» — mieru tautām un par Nal-
bandjana gleznu «Lielā draudzība».

2. Vladimiram Aleksandra d. Sero-
vam — par gleznu «Zemnieku delegāti
pie V. I. Lēņa».

3. Sergejam Alekseja d. Grigorje-
vam — Ukrainas PSR nopelniem ba-
gātajam mākslas darbiniekam — par
gleznu «Apspriede par divnieku».

4. Tatjanai Nila m. Jablonskai —
par gleznu «Pavasaris».

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Latfulam Abdulmena d. Fataho-
vam, Harisam Abdrachmana d. Jaku-
povam — par gleznu «Dekreta parak-
stīšana par Tatarijas APSR nodibinā-
šanu».

2. Aleksejam Ivana d. Vepchvadzem
— par gleznu «J. V. Stalīna izsūtīšana
no Batumas 1903. gadā».

3. Fjodoram Pavila d. Rešetnikovam
— par gleznu «Par mieru».

4. Borisam Michaila d. Nemenskim —
par gleznu «Par tālajiem un tuva-
jiem».

5. Andrejam Andreja d. Miļņikovam
— par gleznu «Mierīgajos laukos».

6. Georgijam Eduarda d. Satelim —
par gleznu «Arodskola».

7. Vasilijam Vasilija d. Mešovam —
KPFSR nopelniem bagātajam mākslas
darbiniekam — par ainavām: «Stalī-
niskajam celtņam», «Kama», «Kamas
plūsmas».

8. Aleksejam Michaila d. Gricajam —
par ainavu «Ziguljos».

9. Georgijam Grigorija d. Niskijam
— par gleznām: «Pie «Daiņības krastiem»,
«Ainava ar bērnu», «Odesas osta».

10. Semjonam Afanasija d. Čuiko-
vam — Kirgizijas PSR tautas māksli-
niekam — par gleznām: «Maņas dzim-
tenes mierīgajos laukos», «Tjanšana
piekāš», «Rīts padomju saimniecībā».

I. GRAFIKĀ

Pirmās pakāpes premiju 75.000 rubļu apmērā

Kukriņskiem (Michailam Vasilija d.
Kuprijanovam — KPFSR tautas māks-
liniekam, Porfirijam Nikitas d. Kri-
lovam — KPFSR tautas māksliniekam,
Nikolajam Aleksandra d. Sokolovam —
KPFSR tautas māksliniekam) — par
zīmējumu seriју «Kara kurinātāji» un
citām politiskām karikatūrām, kā arī
par ilustrācijām M. Gorkija romanam
«Māte».

Otrās pakāpes premijas 40.000 rubļu apmērā

1. Borisam Jefima d. Jefimovam —
KPFSR nopelniem bagātajam mākslas
darbiniekam — par satirisko zīmējumu
albumu «Par stingru mieru, pret kara
kurinātājiem».

2. Nikolajam Nikolaja d. Zukovam —
par ilustrācijām B. Poļevoja grāmatā
«Stāsts par istu cilvēku».

Trešās pakāpes premijas 20.000 rubļu apmērā

1. Iljam Alekseja d. Sokolovam —
par krāsainu linoleja griezumņu seriју,
kas veltīta socialistiskā darba tēmai,
un skvareļu seriју «Gorkija bērnfības
muzejs».

2. Nikolajam Afanasija d. Ponomare-
vam — par zīmējumu seriју «Donbasa
ogļrači».

3. Iraklijam Moiseja d. Toidzem —
KPFSR nopelniem bagātajam mākslas
darbiniekam — par ilustrāciju seriју
grāmatā «Gruzijas vēsture».

4. Abramam Isaka d. Rezničenko —
par ilustrācijām O. Gončara stāstam
«Zeme dūn» un J. Zbanacka stāstam
«Vanagu sīla noslēpums».

5. Davidam Aleksandra d. Dubin-
skim — par ilustrācijām A. Gaidara
stāstam «Čuks un Geks».

J. TELNIECĪBĀ

Pirmās pakāpes premiju 100.000 rubļu apmērā

Sergejam Dmitrija d. Merkuriovam
— PSRS tautas māksliniekam, Rafae-
lam Sergeja d. Israēljanam, architek-
tam, — par Erevanā uzcelto monumentu
J. V. Stalīnam.

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Pēterim Pētera d. Jacino — par
skulpturu «V. I. Lēņins».

2. Aleksandram Pavila d. Kibajiko-
vam — par skulpturu «J. V. Stalīns».

3. Verai Ignata m. Muchinai — PSRS
tautas māksliniecei, Ninai Germanai m.
Zeļenskai, Zinaīdai Grigorija m. Iva-
novai, Sergejam Vasilija d. Kazako-
vam, Aleksandram Michaila d. Serge-
jevam — par skulptūras grupu «Pra-
sām mieru».

4. Makaram Kondratija d. Vron-
skim, Aleksejam Prokofija d. Olepl-
kam — par T. Ševčenko pieminekli.

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Vadimam Nikolaja d. Sokolovam
— par skulpturu «Darba uzvara».

2. Pjotrasam Pavila d. Aleksandra-
vičam — par skulpturu «Rakstniece
Zemaitē».

3. Fuadam Gasan ogli Abdurachma-
novam — Azerbaidžānas PSR nopel-
niem bagātajam mākslas darbiniekam
— par skulpturu «Aitu gans».

4. Sergejam Timofeja d. Kopenko-
vam — par skulpturām «Marfiņa»
un «Ninočka».

K. ARCHITEKTURĀ

Pirmās pakāpes premiju 100.000 rubļu apmērā

Aleksandram Sergeja d. Nikolskim,
Konstantīnam Ivana d. Kašinam-Lin-
dem, Nikolajam Nikolaja d. Stepano-
vam — par S. M. Kirova vārdā no-
sauktā Lēņingradas stadiona architek-
turu.

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Vasilijam Nikolaja d. Simbircēvam,
Jefimam Josifa d. Levitanam — par
apgabala partijas skolas ēkas Stalīn-
gradā architekturu.

2. Konstantīnam Vjačeslava d. Če-
heidzem, Robertam Ivana d. Stu-
ruam — par Čiaturu teātra ēkas archi-
tekturu un platona izgleznojumu.

Trešās pakāpes premijas 25.000 rubļu apmērā

1. Dmitrijam Boļeslava d. Savickim,
Moisejam Lazara d. Špektorovam, Vik-
toram Aleksandra d. Petrovam, Ser-
gejam Michaila d. Birjukovam, Vladi-
miram Jakova d. Movčanam, Dmitrijam
Jefima d. Morozovam — par Volgas
augšteces hidromezģļu architekturu.

2. Josifam Ignatija d. Loveiko, Vik-
toram Vladimir d. Lebedevam, Pavila
d. Stelleram — par Maskav-
vas viesnīcas «Sovetskaja» ēkas archi-
tekturu.

3. Michailam Semjona d. Melijam —
par dzīvojamā namu kompleksa Tbilisī,
Pļečanova prospektā, architekturu.

4. Nikolajam Stepana d. Poļudovam —
par Smagās rūpniecības uzņēmumu
celtniecības ministrijas galvenās sanna-
torijas Kļosovskā architekturu.

5. Markam Vladimira d. Grigorjanam
— Armēnijas PSR nopelniem bagā-
tajam mākslas darbiniekam — par Ar-
menijas K(b)P CK ēkas Erevanā archi-
tekturu.

6. Jevgenijam Adolfa d. Levinsonam,
Andrejam Aleksandra d. Gruskem —
par Puškina pilsētas stacijas ēkas
architekturu.

7. Anatolijam Vladimira d. Dobro-
voļskim, Vadimam Ivana d. Gopkalo,
Anatolijam Jakova d. Kosenko — par
dzīvojamā nama Kļjevā, Vladimira ielā,
architekturu.

L. TEATRA UN DRAMATISKĀJĀ MĀKSĻĀ

Pirmās pakāpes premiju 100.000 rubļu apmērā

Par izrādi «Neaizmirstamais 1919».
Valsts Akademiskajā Mazajā teātrī:
Konstantīnam Aleksandra d. Zubovam,
PSRS tautas māksliniekam, režisoram;
Venjamīnam Ivana d. Čirankovam,
KPFSR nopelniem bagātajam mākslas
darbiniekam; Maksimam Maksima d.
Straucham, KPFSR tautas mākslinie-
kam; Borisam Fjodora d. Gorbato-
vā, skatuves māksliniekam; Igoram Vla-
dimira d. Iljinskim, PSRS tautas māks-
liniekam; Jevgeņijam Pavila d. Veli-
čovam, KPFSR nopelniem bagātajam
skatuves māksliniekam; Sofijai Nika-
laja m. Fadejevai, KPFSR tautas māks-
liniecei; Ivanam Sergeja d. Fedoto-
vam, KPFSR nopelniem bagātajam
mākslas darbiniekam, gleznotājam.

Otrās pakāpes premijas 50.000 rubļu apmērā

1. Par izrādi «Otrā mīlestība»
M. Gorkija vārdā nosauktajā PSRS
Maskavas Akademiskajā Dailē teātrī:
Viktoram Jakova d. St

Stalīna premijas par izciliem darbiem literatūrā un mākslā

(Turpinājums no 2. lapa pusē)

5. Par izrādi «Irbēnāju birtala» I. Franko vārdā nosauktajā Kijevas valsts akadēmiskajā ukraiņu dramaturģijā: Ignatijam Pēteram d. Juram, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Anatolijam Galaktionam d. Petrickim, PSRS tautas māksliniekam; Jurijam Vasilijam d. Šumskim, PSRS tautas māksliniekam; Natalijai Michailai m. Uživajai, PSRS tautas māksliniecei; Viktoram Nikolajam d. Dobrovolckim, Ukrainas PSR tautas māksliniekam; Olgai Jakovai m. Kusenko, skatuves māksliniecei; Polinai Moisejai m. Njatkai, Ukrainas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei.

Trešās pakāpes premijas
25.000 rubļu apmērā

1. Par izrādi «Sirdsapziņa» M. Gorkija vārdā nosauktajā Stalingradas apgabala dramaturģijā: Firsam Jefima d. Šišiginam, režisoram; Fedoram Pavila d. Novikovam, gleznotājam; Konstantīnam Aleksandra d. Šipčinam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Viktoram Akima d. Akimovam, Azerbaidžanas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Aleksandram Ivana d. Maškovam, skatuves māksliniekam; Vladimiram Pavila d. Torkačevskim, skatuves māksliniekam.

2. Par izrādi «Zaļā zeme» Latvijas PSR Valsts Akadēmiskajā dramaturģijā: Alfredam Friča d. Amtmanim-Briedītim, Latvijas PSR tautas māksliniekam, režisoram; Jānim Augustam d. Osim, Latvijas PSR tautas māksliniekam; Veltai Mārtiņai m. Linai, skatuves māksliniecei; Antai Klintai, Latvijas PSR tautas māksliniecei; Olgai Krišai m. Stārķai-Stenderel, skatuves māksliniecei; Alfredam Jēkabam d. Vidniekam, Latvijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Ludvigam Vincentam d. Bāram, skatuves māksliniekam; Lidijai Eduarda m. Freimanel, skatuves māksliniecei.

3. Par izrādi «Lūzums» M. Gorkija vārdā nosauktajā Leningradas Lielajā Dramaturģijā: Aleksandram Vasilijam d. Sokolovam, režisoram; Isakam Solomonam d. Zonem, režisoram; Vitalijam Pavila d. Polceimako, KPFSR tautas māksliniekam; Vasilijam Jakovam d. Sofronovam, KPFSR tautas māksliniekam; Aleksandram Josifa d. Larikovam, KPFSR tautas māksliniekam; Jelenai Mavrikijai m. Granovskai, KPFSR tautas māksliniecei; Valentīnai Tichonai m. Kibardīnai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Ninai Aleksejai m. Oļehinai, skatuves māksliniecei; Nikolajam Pavila d. Kornam, skatuves māksliniekam; Aleksejam Aleksandra d. Bogdanovskim, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam.

4. Par izrādi «Uz mūžiem vienoti» T. Ševčenko vārdā nosauktajā Dņepropetrovskas ukraiņu dramaturģijā: Iljam Grigorijam d. Kobrinskim, Ukrainas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam, režisoram; Nikolajam Nikolajam d. Koroļevam, gleznotājam; Zinaīdai Semjonai m. Črūkaloval, Ukrainas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Leonidam Sergejam d. Zadvorovskim, Ukrainas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Nikitai Fedora d. Ilčenko, skatuves māksliniekam; Vasilijam Ivana d. Ovčarenko, skatuves māksliniekam; Andrejam Andrejam d. Vermeņam, Ukrainas PSRS nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam.

5. Par izrādi «Nogremdātie akmeņi» Š. Rustaveli vārdā nosauktajā valsts dramaturģijā: Akakijam Aleksejam d. Vasadzem, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Akakijam Aleksejam d. Horavam, PSRS tautas māksliniekam; Vladimiram Sergejam d. Dolidzem, skatuves māksliniekam; Georgijam Ilarionam d. Sagaradzem, Gruzijas PSR tautas māksliniekam; Emanuelam Jelisejam d. Apehaldzem, Gruzijas PSR tautas māksliniekam; Medejai Vasilijai m. Čachavaļ, skatuves māksliniecei; Dmitrijam Matvejam d. Tavadzem, Gruzijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam.

6. Par izrādi «Lāgava ar pūru» Maskavas satiras teātri: Borisam Ivana d. Rovenskijam, režisoram; Vērai Kuzmas m. Vasiljeval, skatuves māksliniecei; Vitalijam Dmitrijam d. Doroginam, skatuves māksliniekam; Vladimiram Andrejam d. Dorofejevam, skatuves māksliniekam; Lubovai Sergejam m. Kuzmičevai, skatuves māksliniecei; Georgijam Aleksandra d. Ivanovam, skatuves māksliniekam; Galinai Ivana m. Kožakīnai, skatuves māksliniecei; Tatjanai Ivana m. Peitcerai, skatuves māksliniecei.

7. Par izrādi «Ausma pār Kaspiju» Azerbaidžanas valsts krievu dramaturģijā: Mageramam Kjazim ogli Ašumovam, Azerbaidžanas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, režisoram; Konstantīnam Michailam d. Mjakiševam, Azerbaidžanas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Pēterim Borisam d. Judinam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Viktoram Pēteram d. Šarlachovam, Azerbaidžanas PSR tautas māksliniekam; Sergejam Mitrofanam d. Jefimenko, Azerbaidžanas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam.

8. Par izrādi «Allana ģimene» J. V. Stalīna vārdā nosauktajā Turkmēnijas valsts dramaturģijā: Muradam Seidnizazovam, Turkmēnijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam, režisoram; Guseinam Muchtarovam, lugas autoram; Amanam Kulmamedovam, PSRS tautas māksliniekam; Sonai Muradovai, Turkmēnijas PSR tautas māksliniecei; Muchamedam Čerkezovam, Turkmēnijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Atam Durdijevam, Turkmēnijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Atamuradam Bekmuradovam, skatuves māksliniekam.

9. Aleksandram Ignatijam d. Kapinam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam — par izrādes «Sikpilsone» inscenējumu Rjazanas apgabala dramaturģijā un par Bessemenova lomas izpildīšanu šajā izrādē.

M. OPERAS MAKSĻA

Pirmās pakāpes premiju
100.000 rubļu apmērā

Par izrādi «Chovanščina» PSRS Valsts Akadēmiskajā Lielajā teātri: Nikolajam Semjonam d. Golovanovam, PSRS tautas māksliniekam, diriģentam; Fedoram Fedora d. Fedorovskim, KPFSR tautas māksliniekam; Leonidam Vasilijam d. Barotovam, KPFSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, režisoram; Michailam Georgijam d. Šorinam, kormeistaram; Markam Osipa d. Reizenam, PSRS tautas māksliniekam; Vērai Aleksandra m. Davidovai, KPFSR un Gruzijas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Aleksejam Filipa d. Krivčenam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Marrijai Pēterai m. Maksakoval, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Vasilijam Nikitai d. Lubencovam, KPFSR tautas māksliniekam; Aleksandram Nikolajam d. Peregodovam, skatuves māksliniekam; Ivanam Ivana d. Petrovam, skatuves māksliniekam; Aleksandram Pavila d. Ognivcevam, skatuves māksliniekam.

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Par izrādi «Tarasas ģimene» Kirova vārdā nosauktajā Leningradas valsts akadēmiskajā operas un baleta teātri: Borisam Emanuila d. Čaikinam, KPFSR tautas māksliniekam, diriģentam; Iljam Julijam d. Šlepanovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam, režisoram; Simonam Bagrata d. Virsaladzem, Gruzijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Ivanam Pēteram d. Jašuginam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Sofijai Pēterai m. Preobraženskai, KPFSR tautas māksliniecei; Lavrentijam Arteram d. Jarošenko, skatuves māksliniekam; Olgai Feliksai m. Mšanskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Vladimiram Grigorijam d. Uļjanovam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Ivanam Aleksejam d. Neļajevam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Vladimiram Viktoram d. Ivanovskim, skatuves māksliniekam; Bellai Konstantīnai m. Kaljādai, skatuves māksliniecei.

2. Par izrādi «Jaunā gvarde» Leningradas Valsts Akadēmiskajā Mazajā operas teātri: Nikolajam Pavila d. Očlopkovam, PSRS tautas māksliniekam, režisoram; Eduardam Pēteram d. Griukovam, diriģentam; Sergejam Nikolajam d. Šapošnikovam, skatuves māksliniekam; Tatjanai Nikolajai m. Lavroval, skatuves māksliniecei; Arkadijam Jefima d. Almazovam, skatuves māksliniekam; Antonīnai Ivana m. Stupalskai, skatuves māksliniecei; Olgai Nikolajai m. Golovinal, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei.

3. Par izrādi «Ivans Bolotnikovs» Molotovas operas un baleta teātri: Anatolijam Aleksejam d. Ludmilinam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam, diriģentam; Josifam Isaka d. Kelleram, režisoram; Radionam Ivana d. Leonovam, gleznotājam; Nikiforam Michailam d. Bolkinam, skatuves māksliniekam; Agnījai Aleksandra m. Lazovskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Aleksandrai Pavila m. Grigorjeval, skatuves māksliniecei; Valentīnam Nikolajam d. Popovam, skatuves māksliniekam; Michailam Arsentijam d. Rusinam, skatuves māksliniekam.

Trešās pakāpes premijas
25.000 rubļu apmērā

1. Par izrādi «Verone» A. Spendiārova vārdā nosauktajā Armenijas Valsts operas un baleta teātri: Aro Leona d. Stepanjanam, Armenijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, komponistam; Michailam Arsentijam d. Tavrizjanam, Armenijas PSR tautas māksliniekam, diriģentam; Vartanam Mkrtičam d. Adžemjanam, Armenijas PSR tautas māksliniekam, režisoram; Ašotam Oga-

nesam d. Mirzajanam, gleznotājam; Tatevikai Tigrana m. Sazandarjanai, Armenijas PSR tautas māksliniecei; Goarai Mikaelai m. Gasparjanai, Armenijas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Avakam Gegama d. Petrosjanam, Armenijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam; Vagramam Mkrtičam d. Grigorjanam, Armenijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam.

2. Par izrādi «Boriss Godunovs» Liepavas PSR Valsts operas un baleta teātri: Sergejam Gavrilam d. Delicijevam, diriģentam; Jozasam Jurka d. Grihauskam, režisoram; Jonasam Antana d. Stasjanam, skatuves māksliniekam; Kīpnam Jona d. Petruskam, PSRS tautas māksliniekam; Jadvigai Valerijai m. Petraševičai, skatuves māksliniecei; Jonasam Jona d. Dautartam, kormeistaram; Rimantam Jozas d. Šioarisam, skatuves māksliniekam.

3. Par izrādi «No visas sirds» Černiševska vārdā nosauktajā Saratovas operas un baleta teātri: Nisonam Adolfa d. Škarovskim, Kazachijas PSR nopelniem bagātajam māksliniekam, diriģentam; Margaretei Pēterai m. Ožigovai, režisorai; Glebam Vladimiram d. Serebrovskim, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Vērai Aleksandra m. Dikopolskai, skatuves māksliniecei; Borisam Stepana d. Kokurinam, skatuves māksliniekam.

4. Par izrādi «Vētru krastis» Igaunijas PSR Valsts operas un baleta teātri: Kirilam Dmitrija d. Raudsepam, Igaunijas PSR nopelniem bagātajam māksliniekam, diriģentam; Eino Augustam d. Uuli, režisoram; Voldemaram Mihkelai d. Haasam, Igaunijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Olgai Johanasa m. Lundei, Igaunijas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Georgijam Karla d. Talešam, Igaunijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Vootelem Tingu d. Veikatom, Igaunijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Martinam Martinam d. Tarasam, Igaunijas PSRS nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam.

5. Par izrādi «Gjulsara» A. Navoiji vārdā nosauktajā Uzbekijas Valsts operas un baleta teātri: Talibam Sadikovam, Uzbekijas PSR tautas māksliniekam, diriģentam un komponistam; Kamilam Jaseenam (Nugmanovam), Uzbekijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, libreto autoram; Meli Musajevam, Uzbekijas PSR tautas māksliniekam; Chalimai Nasirovai, PSRS tautas māksliniecei; Gulšamam Abdurachmanovam, Uzbekijas PSR tautas māksliniekam; Mukaramai Turgunbajevai, Uzbekijas PSR tautas māksliniecei.

N BALETA MAKSĻA

Otrās pakāpes premijas
50.000 rubļu apmērā

1. Par izrādi «Gordas» Pališvili vārdā nosauktajā Gruzijas valsts operas un baleta teātri: Vachtangam Michailam d. Čabukiani, PSRS tautas māksliniekam, baletmeistaram; Davidam Aleksandra d. Toradzem, komponistam; Didimam Lavrentijam d. Mirechulavam, Gruzijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, diriģentam; Par-naozam Georgijam d. Lapišvili, Gruzijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Vērai Varlamam m. Ciganadzei, Gruzijas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Zurabam Malakijai d. Kikalešvili, Gruzijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Irenai Aleksandra m. Aleksidzei, skatuves māksliniecei; Marijai Benjamina m. Baurei, Gruzijas PSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei.

2. Par izrādi «Brīvības sakta» Latvijas PSR Valsts Operas un baleta teātri: Arvidam Krišam d. Jansonam, Latvijas PSR nopelniem bagātajam māksliniekam, diriģentam; Jevgenijam Jāna d. Čašam, baletmeistaram; Arturam Jāna d. Lapiņam, Latvijas PSR nopelniem bagātajam mākslas darbiniekam, gleznotājam; Annai Augustam m. Prietei, skatuves māksliniecei; Janīnai Dmitrija m. Pankratēi, skatuves māksliniecei; Arvidam Kārla d. Ozolinam, Latvijas PSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Jānim Mikēla d. Graudam, skatuves māksliniekam.

3. Par izrādi «Al-Batir» Kirova vārdā nosauktajā Leningradas Valsts Akadēmiskajā operas un baleta teātri: Leonidam Benjamina d. Jakobsonam, baletmeistaram; Pavilam Emīla d. Feldam, diriģentam; Natalijai Michailai m. Dučinskai, KPFSR nopelniem bagātajai skatuves māksliniecei; Alai Jakovam m. Selestei, skatuves māksliniecei; Innai Borisai m. Izrailevai, skatuves māksliniecei; Konstantīnam Michailam d. Sergejevam, KPFSR nopelniem bagātajam skatuves māksliniekam; Borisam Jakovam d. Bregvadzem, skatuves māksliniekam; Askoldam Anatolijam d. Makarovam, skatuves māksliniekam; Rbertam Josifa d. Gerbekam, skatuves māksliniekam; Igoram Dmitrija d. Bejskim, skatuves māksliniekam.

NEMIRSTĪGĀ KOMUNA

Naktī uz 1871. gada 18. martu, pēc tam, kad Francijas reakcionārais pundurpjemers Tjers bija vienojies ar prūšiem par Parizes kapitulaciju, Parīzē ieradās franču armijas pulki, lai izpildītu Tjera pavēli atņemt pilsētas varonīgajiem aizstāvjiem — Nacionālās gvardes cīnītājiem — viņu lielgabalus. Bet gvardi atteicās paklausīt Tjera rīkojumam. Sekojot viņu liesmainajam aicinājumam, visas Parizes proletariats cēlās cīņai pret nodevējiem. Armijas pulki pārgāja Nacionālās gvardes pusē un nošāva savus ģenerāļus, kuri bija pavēlējuši šaut uz tautu. 18. marta rītausmā vīrs Parizes rātsnama uzviļās sarkanais revolūcijas karogs. Bija dzimis pirmais proletariskās valsts varas orgāns — Parizes Komuna.

72 dienas komunāli noturēja Parīzi pret Bismarka-Tjera koalīcijas pārspēku. Šīs dienas iegājušas Francijas un cilvēces vēsturē kā Parizes proletariata leģendāras varonības un Francijas buržuāzijas negēlīgas nodevības lappuses. Ar prūšu blokaides palīdzību versalieši sagrāva Komunas karaspēku — federātus un asinaini izrēķināja ar komunistiem. Veselu nedēļu Parīzē trakoja baltais terors. Desmitiem tūkstošiem franču patriotu nolika savas galvas, tūkstošiem piesprieda katorgu Kajeņā, citi bēga emigrācijā. Parizes Komuna visu savu uzmanību bija spiesta pievērst cīņai pret Versaļu, tas traucēja attīstīt plašāku socialistisku celtniecību. Tomēr jau pašas Komunas eksistence, kā to norādīja Marks, bija grandiozs sociāls pasākums. Komunas cīņa iedvesmoja visu zemju proletariatus, parādīja tiem, ka vienīgais ceļš uz uzvaru ir bruņota sacelšanās.

Komunas pusē vienprātīgi nostājās franču progresīvās inteliģences labākie pārstāvji. No viņu vīdus nāc arī Komunas liesmainie dzejnieki un dziesmnieki — Žils Valless, Ežens Potjē, Luīza Mišele, Zans Klemans un daudzi citi — pazīstami un nepazīstami. To dienu dzeja ir kaujinieciska, optimistiska, aktuala, atsaucas katram notikumam, tā ir uzticīga komunistu sabiedrotā, par nožēlošanu, liela daļa to dienu dzejnieku palika nežēlā, daudz viņu daiļdarbu gājās bojā. Toties jo bagātāks ir Komunas dzejnieku darbs pēcrevolūcijas periodā. Asinainā Maija nedēļā, ienesot dziļu traģismu šai dzejai, tomēr nespēj iznīcināt varonīgo optimismu, ticību jaunās Komunas nāksnā un uzvarai. Par taisnīgu tiesu, kas nāks, runā leģendārā Luīza Mišele, bežgalīgas sāras par kritušajiem, bet tilpat bezgalīgu naudu un nīcināšanu pret kara tribunāliem un solījumu dzīvot jaunās revolūcijas labad paūz viņas dzeju bezgalīgās vārmās. No dziļas pagrīdes atskan Ežena Potjē nemirstīgā Internacionāles vārdi, kuri griežas pie visas pasaules darba ļaudīm ar kvēlu aicinājumu uz jaunu revolūciju. Potjē vārmās caurauz nesatricināma ticība uzvarai. Dzejnieks neaizbaid; Tjers uzvara ir Pirra uzvara; strādnieku šķira tik un tā gāzīs kapitalismu. Tāds ir vēstures nepielūdzamais likums. Un no Parizes drupām pāri komunistu līķiem paceļas proletariata dižā himna kā revolūcijas idejas nemirstības simbols.

Komunas vēsture iznīcināja daudzas ilūzijas, kas bija dzīvas strādnieku kustībā pagājušā gadsimta 50. un 60. gados. Tā viens no ievērojamākiem Komunas dzejniekiem Zans Klemans dzēlīgi atmasko budžu viltus lozungu «Brīvība, vienlīdzība un brālība», norādot, ka strādnieku mutē šie vārdi skan: «Bezdarbs, bads un pašnāvība». Viena no galvenajām Komunas mērķībām kļūst tā, ka strādnieku atbrīvošana panākama nevis ar dieva, cara vai kāda varoņa palīdzību, bet tikai pašu strādnieku spēkiem. Šo domu Ežens Potjē izteicis savās brīnišķīgajās vārmās:

Sākusies jauno rakstnieku otrā Vissavienības apspriede

15. martā Maskavā atklāja jauno rakstnieku otro Vissavienības apspriedi, kurā piedalās ap 300 jauno prozaiku, dzejnieku, dramaturgu un kritiķu no KPFSR novadiem un apgabaliem, no savienotām un autonomām republikām.

Apspriedē kā viesi aicināti izcilākie padomju rakstnieki, literatūras pētnieki, preses un izdevniecību darbinieki, komjaunatnes organizāciju pārstāvji. Sanāksmes darba gaitā virkne referātu: A. Fadejeva — «Mūsdienu padomju literatūra un mākslas meistariības jautājumi», A. Surkova — «Jaunā padomju dzeja», N. Pogodina — «Padomju dramaturģijas un jauno dramaturģu daiļrades jautājumi» un A. Gončara — «Ukrainas jaunie rakstnieki».

Pēc plenarajām sēdēm sāks darbu prozas, dzejas, dramaturģijas, kritikas, bērnu literatūras, satiras un humora sekcijas, kurās apspriedīs jauno autoru — sanāksmes dalībnieku jaunradi.

Kopš jauno rakstnieku pirmās Vissavienības apspriedes aizritējuši 4 gadi. Šai laikā daudzi tās dalībnieki sasnieguši krietnus panākumus — vairāki simti jauno autoru uzņemti par biedriem un kandidātiem PSRS Padomju

Ne cars, ne varoņi, ne dievi
Mums jaunus laikus nenesīs.
Tik pašu rokas, pašu spēki
Lēms laimi, važas saskaldīs!

Tāda bija Parizes Komunas dzeja — patiesa, kvēla, pilna pārliecības par savu taisnību. Šī dzeja ir ievērojams māksliniecisks dokuments par pirmo proletarisko diktatūru. Parizes Komunas dzejnieki bija komunistu avangārdā, viņi varonīgi cīnījās politiskās poezijas barikādēs. Un kā cilvēki ar kvēlu sirdi, asu prātu, ievērojamu talantu un nelokāmu ticību uzvarai viņi izpelnījušies visas progresīvās cilvēces apbrīnu un cieņu.

Komuna dzima dienā, kad Francijas buržuāzija nodeva Franciju tās visnīkākajiem ienaidniekiem. Komuna pārdarīja pasaulei, ka Dzimtenes goda un brīvības sardzē stāv proletariats, bet Tjers un Bismarka vienošanās parādīja, ka sociālās revolūcijas priekšā starptautiskā buržuāzija aizmirst visus «mūžsenos» strīdus, bet nacionālā buržuāzija — savus «nacionālos ideālus». Komunas sarkanais karogs lika franču un vācu buržuājiem bažīgi ķerties pie savām kabatām un sadoties rokās. Pirms 80 gadiem dzima šodienas Rietumbloka un Sumana plāna uzņemums...

Kopš Komunas dzimšanas pagājuši 80 gadi. Bijuši savi sekotāji gan versalieši, gan federātieši. Tjers nomalināja Milēras un Daladje, Reino, Petens, Blūms, Kejs Tjers sekotāji ir visāda veida un visādu tautību vakardienas un šodienas kvieslīgi. Viņu ir daudz, bet viņus var uzskaitīt. Komunistu pēcteči nevar saskaitīt. Viņu ir miljoni.

«Bet ja tirāni piespiedīs mūs krist kaujā varoņu nāvē viņu labad, tad, slepkavas, pret jums mēs pagriezīsim savu lielgabalu stobrus!»

Šī Potjē doma izteikta gandrīz pirms astoņiem gadu desmitiem. Bet svēto solījumu nekarot benzu labā, nekarot pret komunistu ideālu piepildījumu — dižo socialisma zemi — šodien atkārtoti miljoniem franču patriotu, simti miljoni demokrātu visā pasaulē! Versaliešu pēcteči! drudžaini meklē jaunus bismarkus Adenauera kloakā, viņi rod kopīgu valodu ar trešās republikas slepkavām — Ruras magnātiem, viņi laiza zābakus amerikāņu imperialistiem, meklējot pie tiem aizsardzību pret Francijas tautu. Vienmūļa un trafareta ir buržuāzijas nodevība. Tjers nodeva Franciju vāciešiem, lai nosargātu Parizes naudas aristokrātiju, Plevens un Kejs nodod Franciju amerikāņiem, lai glābtu 200 ģimeņu varu. Versalieši palikuši sev uzticīgi: viņi gatavi pārdot Franciju, lai glābtu savas privilēģijas. Bet tas, ko viegli izdarīja Tjers, grūti, lai ne teiktu neiespējami, panākams Kejam: Francijas tauta rūgtā pieredzē mācījusi modrību. Aiz Komunistu pēctečiem — Francijas komunistiem iet miljoniem Francijas strādnieku, zemnieku, desmitiem, tūkstošiem inteliģences pārstāvju. Komunas idejas uzvarējušas trešdaļā pasaules...

Šodien Parizes Komunas gadadienu patiesi var atzīmēt ar lozungu: «Komunas gars dzīvo!» Tas dzīvo varonīgajā franču strādnieku šķirā, kas savas komunistiskās partijas vadībā cīnās par komunistu cēlajiem ideāliem. Tas dzīvo vispasaules miera kustībā, kas pacēlusi savu vareno balsi un roku pret jaunlaiku versaliešu un prūšu asinskarajiem plāniem. Tas dzīvo dižajā Padomju lielvalstī, kas iet miera, demokrātijas un socialisma frontes priekšgalā un kurā par īstenību kļuvuši visdrosmīgākie komunistu sapni.

M. Vinters

Republikaniskā mākslinieciskās pašdarbības skate

Deju kolektivi

Republikaniskajā mākslinieciskās pašdarbības skatē līdztekus jau redzētām dejām iepriecināja, ka kolektīvi nopietnāku uzmanību pievēršusi brālīgo padomju tautu dejām, to pareizai izpildei. Īpaši atzīmējams, ka daži kolektīvi domājuši par jaunu deju radīšanu, kas mūsu republikas mākslinieciskās pašdarbības pašreizējā attīstības posmā ir ļoti svarīgs uzdevums.

Tā, piemēram, ar savu deju uzstājās Talsu rajona apvienotais deju kolektīvs (vad. M. Strauss). Šī kolektīva priekšnesumā bija ļoti tīkami skatīties, jo tas bija dabiski vienkāršs un tautisks kā choreografiskajā uzbūvē, tā arī izpildījumā. Kolektīvs, jācer, arī uz priekšu strādās pie deju jaunrades, pie tam dodot šīm dejām arī tematisku aktualitāti.

Plašu repertuāru fēstudējis ARP Kultūras nama deju kolektīvs (vad. Z. Sama). Jāatzīst šī kolektīva tehniskā gatavība un ansambļa saskaņotība. Gribošs tomēr redzēt brālīgo padomju tautu deju pareizāku izpildījumu. Tāpat ansamblim ieteicams atbrīvoties no ārisīgām manierēm, mākslota profesionalisma izteiksmes.

Ar savdabīgi izvēlētu programmu skatē iezīmējās Liepājas izglītības darbinieku apvienotais deju kolektīvs. 13 dažādas dejas viņi saliedējuši vienotā raiti plūstošā deju svītā. Tikai šeit derētu arī muzikālo pavadījumu sakārtot vienā tonkārtā, kā arī šo svītu revidēt choreografiskajā ziņā un atņemt dažus latviešu tautas deju svešus elementus. Sprāgs bija jaunā interpretācijā nodotais «Rucavietis».

Medicīnas darbinieku nama kolektīvs (vadītāja M. Lasmane) allaž sevi apliecinājis par nopietnu darba darītāju. Tāpēc mums tiesības pieļaut šim kolektīvam ar stingrāku mērķu un prasīti, lai tas savā attīstībā nestā uz vietas.

Rūpnīcas VEF deju kolektīvs pilsētas skatē sevi parādīja daudz labāk nekā tagad, republikaniskajā skatē.

Savā attīstībā apstāties arī Polīgrafiskās rūpnīcas darbinieku arodbiedrības centrālā kluba deju kolektīvs, kas kādreiz mūsu republikā ieņēma vienu no pirmajām vietām (vad. A. Donass). Šim kolektīvam lielāka vērtība jāpievērš dejas vispārējās kultūras padziļināšanai, savas erudīcijas paplašināšanai. Ka šis kolektīvs ir spējīgs un rada nopietnas cerības, pierāda vērienīgi izpildītā lietuviešu tautas dejas «Sudmalīpas», kā arī interesanti iecerētā «Apkūlību polka». Pēdējā deja gan derētu padomāt par citu muzikālu pavadījumu.

Tikamu jaunības možumu redzējām Tukuma izglītības darbinieku deju kolektīva priekšnesumos. Pozitīvs vēl ir arī tas, ka šis kolektīvs iet deju jaunrades ceļu. Jāatzīmē interesantais dejas «Brālītis mūsu dancināja» izveidojums, kā arī rotalīgi vieglais lietuviešu tautas dejas izpildījums.

Dzelzceļnieku centrālā kluba deju kolektīvs parādīja interesantu krievu pārdē — temperamentīgu, stingri izturētu krieviskajā raksturīgumā. Tikai muzikālajā pavadījumā jāizvairās no sadrumstalotības, kas radusies no pārāk daudzu melodiju savīknējuma. Choreogrāfijā ieteicams izvairīties no viriešu soļu piešķiršanas sievietēm.

Republikaniskajai skatē noslēdzoties, varam konstatēt, ka pašreizējais galvenais uzdevums ir celt izpildījuma kvalitāti, paaugstināt vadītāju kvalifikāciju un pilnībā izraisīt kolektīvos visus jaunrades spēkus, kas skatē guva jaunu atzinību un ierosmi.

J. Čanga.

Operas un baleta teatra baletmeistars
Staļina premijas laureats

ARP kultūras nama koris. Dirģents LPSR nopelniem bagātais mākslāg darbinieks L. Vigners.

I. Sjomina uzn.

Muzika

Vairāki kori — jauktie, vīru un sievietes — šai skatē parādīja, ka koru mākslinieciskā gatavība pēdējā laikā progresējusi.

ARP kultūras nama jauktais koris, ko vada LPSR nopelniem bagātais mākslāg darbinieks L. Vigners, izvirzījies pirmajā vietā. Labu balss materiālu demonstrēja arī otrās vietas ieguvējs Česu skolotāju institūta koris I. Kokara vadībā. Skatē šās vienības priekšnesuma skanīgumu jūtami traucēja kopīgā uzstāšanās ar simfonisko orķestri, kura «simfonisms» vēl pavisam neapmierinošs. Labu kora dziedāšanas tradīciju garā savu priekšnesumu sniedza Rīgas skolotāju apvienotais koris (iegūva 3. vietu). Ventspils arodbiedrību centrālā kluba koris (4. vieta) un medicīnas darbinieku koris (5. vieta).

Vīru koru vidū labākais bija Liepājas rūpnīcas «Sarkanais Metalurģis» ansamblis. Dirģenta J. Dreimaņa rūpīgi sagatavots, tas spēja izturēt un precīzi nodziedāt visai sarežģītas kompozīcijas. Sieviešu koru vidū izcēlās dirģenta J. Milzraja vadītais Latvijas Valsts pedagogiskā institūta koris, kas iepriecināja ar možu, ritmisku un tīrskanīgu izpildījumu.

Solistu vokālistu sacensībā sekmīgākde bija Liepājas dzelzceļnieku kluba pārstāve Sveile, Latvijas Valsts universitātes students Gulbis, tirdzniecības darbinieku kluba pārstāve Filatova.

Pretstatā vokālistiem skatē piedalījās visai maz solistu instrumentālās muzikas laukā. LPU studente Runge iepriecināja ar labi pārdomātu un tehniski veiklu klaviermūzikas izpildījumu. Tehnisko remontdarbnieku kolektīva pārstāvim vijolniekam Liepinam, kas ieguva otro vietu, laba tehnika, bet novecojis repertuārs. Atslābums meistarībā vērojams ganu radzina un stabules solista 2. tabakas fabrikas šķīrotāja Avota spēlē.

Patīkami atzīmēt, ka pastiprinājusies interese par terceti, kvarteti un citiem maziem vokāliem ansambļiem. Plašu repertuāru un glūzi profesionālu izpildījumu līmeni rādīja ARP Centrālā kluba vokālais ansamblis, jāatmet tikai zināma tieksme pēc pašmērķīgiem efektiem. Labi dziedāja arī Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas vīru dubultkvartets un dzelzceļnieku kluba sievietes kvartets.

Pietiekami daudzpusīgi skatē parādīti arī sasniegumi instrumentālās muzikas novadā. Piedalījās divi simfoniskie orķestri. Kaut arī simfonisko orķestru organizēšana katrā zinā veicināma, taču par abiem skatē dzirdētajiem orķestriem — ARP Kultūras nama un Česu kultūras nama — jāsaaka, ka tie vēl nav sasnieguši to pakāpi, kur sākas simfonisms.

Labākus panākumus guvuši pūtēju orķestri. Teicami saliedēti, kvalificēti ir A. Seglīna vadītais ARP Kultūras nama pūtēju orķestris, tāpat arī Rīgas tirdzniecības ostas orķestris (dirģents V. Nadziņš).

Taču vislabākās sekmes tautas instrumentu ansambļiem — J. Gornica vadītajam ARP Kultūras nama mandolīnu un ģitaru un A. Ivanova vadītajam būvstrādnieku centrālā kluba dombru un ģitaru orķestriem.

Kameramūzikas ansambļa vidū izcēlās LPU trio un polīgrafiku kokļu kvartets (vadītājs K. Tomariņš). Jāatzīmē, ka latviešu tautas muzikas orķestru un ansambļu organizēšana turpmāk noteikti pastiprināma, jo tieši šai jomā mūsu mākslinieciskā pašdarbība sevišķi atpaliek no citu padomju republiku sasniegtā līmeņa.

S. Krasnopjorovs,
Konservatorijas pedagogs

Radošā spēka briedums

A. Amtnis-Briedītis,
LPSR tautas mākslinieks,
Staļina premijas laureats

vadītāji un dalībnieki, vērodamī un salīdzinādamī citu kolektīvu darba rezultātus, uzklusidamī žūrijas komisiju vērtējumus, profesionālu mākslinieku norādījumus, guvuši iespēju skaidrāk saskatīt savas kļūdas un atrast līdzekļus to pārvarēšanai.

Treškārt, mākslinieciskās pašdarbības skate bija varena tautas radošās enerģijas pārpilnības pādēja. Vērojot daudzos un daudzpusīgos priekšnesumus, guvām noteiktu pārliecību, ka mūsu darba laudis māksliniecisko pašdarbību neuzskata par kaut kādu vairāk vai mazāk tikamu laika kavēkli, par vieglu, diendienīgu nodarbību, kāda tā bija agrāk. Mākslinieciskā pašdarbība desmitiem tūkstošiem cilvēku kļuvusi par nepieciešamību, par gara enerģijas, radošā spēka izpausmes veidu, par mākslas mīlestības un izpratnes atspoguļotāju. Cilvēks tagad nenāk uz māksliniecisko pašdarbību, lai, kā saka, nosīstu laiku. Viņš spēlē dramatiskajā pulcīnā vai orķestrī, dzied kori un deju tautas deju kolektīvā tādēļ, ka izjūt neatvairāmu tieksmi pēc mākslas, grib aktīvi darboties vienā vai otrā mākslas nozarē, kopā ar saviem darba biedriem, kopā ar visu tautu radīt jaunas kultūras vērtības. Ka tas ir tieši tā, — nepārprotami pārliecinājamies arī nupat aizvadītajā republikaniskajā skatē.

Lūk, piemērs. Vērtējot dramatisko kolektīvu sniegumu, varam atrast daudz un dažādas nepilnības. Gandrīz katrā izrādē redzējam vaj nu vienmērību runā, nevarību žestos, neskaidribu mīzanscenā un citu tīri elementāru sce-

niskās mākslas prasību neievērošanu. Tas ir glūzi dabiski, jo mūsu priekšā nebija profesionāli mākslinieki, bet gan strādnieki, inženieri, skolotāji, grāmatveži, skolēni. Un tomēr šais izrādēs bija tik daudz sirsnības, savdabības un brīžiem pat tīri mākslinieciska spilgtuma. Šie strādnieki, skolotāji un inženieri, nonākuši uz skatuves, nekopēja slavenus profesionālos aktierus, bet paši izdomāja un izjuta lomu, radīja patstāvīgu tēlu, dažkārt ar visai interesantiem valstiem. Un nevar neglēt, ka tas dara bagātāku mūsu kultūru.

Vēl viens piemērs. Deju kolektīvu vidū pirmajā vietā izvirzījies Talsu rajona apvienotais deju kolektīvs. Augstais novērtējums nebūt nenozīmē, ka šis kolektīvs būtu visstiprākais tehniskajā ziņā. Republikā netrūkst deju kolektīvu, kas profesionālās māksas ziņā ir pārkāpi par Talsu deju kolektīvu. Bet tas, kas ir pārkāpi par Talsu deju kolektīvu, ir pārkāpi par Talsu deju kolektīvu, kas profesionālās māksas ziņā ir pārkāpi par Talsu deju kolektīvu.

Sādu piemēru varētu minēt daudz. Taču šķiet, ka arī šie divi pietiekami skaidri pierāda, ka it visās mūsu dzīves nozarēs, arī mākslinieciskajā pašdarbībā, aizvien lielākā augstuma, krāsnākā spilgtumā pacelas padomju cilvēka raksturīgākā — jaunradītāja, novatora īpašība, aizvien reljefāk kļūst saskatāms padomju cilvēka radošā spēka briedums. Turklāt mākslinieciskā pašdarbība nav tikai šā radošā brieduma pādēja, bet arī veicinātāja, paštrinātāja. Te ir mākslinieciskās pašdarbības lielā nozīme.

Skatuves mākslas entuziasti

Vērtējot mākslinieciskās pašdarbības skatē redzēto, ar pilnām tiesībām varam teikt, ka mūsu dramatisko kolektīvu pārstāvji nav vairs tikai teatra mākslas vērotāji vien, bet arī dedzīgi tās radītāji. No viņu sniegumiem arī profesionālie teatra darbinieki var gūt daudz svaigu iespaidu un ierosinājumu. Apbrīnojama ir viņu pašai izveidotā darba mīlestība, entuziasms, nopietnā attieksme pret skatītāju. Un pats galvenais — dramatisks mākslas pašdarbības kolektīvu dalībnieki ar tādu pašu neatlaidību kā profesionālie teatra mākslinieki tiecas savā daiļradē pēc socialistiskā realisma, pēc dzīves patiesības atspoguļojuma mākslas tēlos. Skates darbi ir realistiski, viengabalaini, un prātā paliek tēli, kas pareizi atklāj padomju cilvēku domas, rīcību un centienus.

No lielajām vairākcēlienu lūgām žūrijas komisija pirmajā vietā izvirzīja J. Raiņa «Pūt, vējiņi» uzvedumu, ko sagatavojis Ventspils strādnieku kluba dramatisks kolektīvs režisora J. Lūsēna vadībā. Šim kolektīvam piešķirts lielais gods — pārstāvēt Maskavā Padomju Latvijas māksliniecisko pašdarbību, Labus tēlus atveidojuši E. Pūpudruva (Orta), G. Šteins (Gatins), B. Burikins (Uldis), M. Rentoviča (māte), M. Freimane (Baiba).

Attēlos: pa kreisi — deju ARP kultūras nama deju kolektīvs; pa labi — J. Raiņa «Pūt, vējiņi» Ventspils strādnieku kluba kolektīva izpildījumā. M. Freimane (Baiba), B. Burikins (Uldis), I. Sjomina uzn.

Otro vietu ieguva RAP Kultūras nama kolektīvs, kas K. Volkovas un N. Katlaņas režijā fēstudējis V. Sobko lugu «Aiz otras frontes».

Trešo vietu izcīnīja rūpnīcas «Varonis» kolektīvs, izrādot A. Brodes lugu «Zelta druva». Šī kolektīva dalībnieki visi ir rūpnīcas strādnieki. Režisors nopelniem bagātais mākslinieks O. Krēslīns veidojis un vadījis izrādē skaidrās līnijās, mērķtiecīgi. Izrādē patīkama, dabiska lauku dzīves atmosfera. Tālā tīgi savas lomas veic Māra — S. Zālīte, Līze — O. Linde. Daudz laba var teikt arī par pārējiem tēlotājiem.

Vēl skatē piedalījās Cēlniecības trestā kolektīvs ar A. Korneičuka lugu «Platons Krečets». Šeit uzmanību saistīja izpildu komitejas priekšsēdētāja Beresta tēlotājs Visv. Kļaps, kas ļoti pareizi izpratis savu lomu.

Īpatnējā skanējumā veidojās rajonu kolektīvu izrādes: Limbažu — lūgā «Māls un porcelāns» un Stāmerienes — lūgā «Akmeņkalna smagās dienas».

Noslēdzot skati, varam būt lepnī, ka mums aug tik spēcīga mākslas entuziastu saime, kas godam veic padomju mākslas laukā lielu darbu.

Marga Tetere,
Dailes teatra režisore

LATVIJAS PADOMJU MĀKSLINIEKU SAVIENĪBAS PIRMAIS KONGRESS

Padomju mākslinieku lielie uzdevumi

Ir neapstrīdams, ka Latvijas PSR tēlotāja māksla, tās radītāji pēdējos gados ir guvuši neapšaubamus panākumus. Tēlotāja māksla un mākslinieki kļuvuši tuvāki dzīvei, tie nogājuši ievērojamu ceļu, ceļu, kas ved pie tautas. Un ikviens no mums priecāsies par jūsu panākumiem. Un mēs esam pārliecināti, ka šie panākumi ar katru jaunu dienu augs augumā, ka jūs vēl straujākiem soļiem iesit uz priekšu.

Bet atļaujiet man kritikas un paškritikas kārtā pateikt dažas piezīmes par trūkumiem, kas ir mūsu darbā.

Ja nostādām blakus un salīdzinām panākumus, ko guvuši mūsu republikā tēlotāja māksla, ar citu mākslas veidu panākumiem, ja to darām objektīvi, tad mums jāatzīst, ka tēlotāja māksla zināmā mērā atpalikusi no pārējiem mākslas veidiem. Paraudzīsimies uz mūsu literatūru, uz mūsu teātri, muziku, tie tver nopietnas dzīves problēmas un cenšas ar saviem līdzekļiem šīs problēmas atrisināt. Latviešu padomju literatūra, teātris un muzika savilgo lasītāju un skatītāju, seuc lasītāju un skatītāju uz priekšu. Bet mēs varam nosaukt pavisam nedaudzus tēlotāja mākslas darbus, kas mūs savilgo tikpat lielā mērā, kas arī tver nopietnas dzīves problēmas un tāpat dedzīgi seuc mūsu tautu uz priekšu, aicina to radošā jaunrades darbā.

Tāpat jākonstatē, ka tēlotāja māksla zināmā mērā atpalikusi no tiem uzdevumiem, ko šodien izvirza dzīve. Mūsu tēlotāja māksla atpaliek no vienkāršo cilvēku ātrā soļa, no ātrās gaitas, kādā iet darba laudis, kas vēsturiski šajā laikā spridzī atslēdzoties ārkārtīgi svarīgos dzīves uzdevumos.

Kāds tad ir šīs zināmās atpalicības iemesls? Acīm redzami, te jāņem vērā dažas īpatnības, kas piemīt tēlotājai mākslai. Ir tāda īpatnība — šā mākslas veida seviska atkarība no pasūtītāja. Bet pagatē šis pasūtītājs lielāko tiesu bija nevis tauta, bet valdošā šķira, un, izpildot tās pasūtījumus, būdami saistīti ar šo valdošo šķiru, mūsu mākslinieki acīm redzot nav spējuši tik ātri saraut pagātnes saites, noņemot no pleciem pagātnes slogu. Runājot atklāti un, man liekas, mums jārunā atklāti un jāpasaka tieši acīs dzīves patiesība, mūsu mākslinieki diezgan ilgi laiku skatījās atpakaļ. Virkne mākslinieku gausi ielūkojās jaunajā padomju dzīvē un ne uzreiz, sākot ar šīs jaunās padomju dzīves pirmajiem soļiem, centās izprast tās jēgu, ieskaitot tajā, bet kaut ko gaidīja, mīnījās uz vietas. Jūs teiksit, ka tas bija pagātnē. Taisnība, galvenajos virzienos tā jau ir pagātnē, bet ar šo mīnīšanos uz vietas ir pazaudēts laiks. Darba laudis, tauta aizsteigusies uz priekšu, un tagad vajadzīgs viņus panākt.

Kas tad ir jādara, lai pārvarētu šo zināmo atpalicību?

Pirmais, kas, manuprāt, svarīgi un jāievēro, ir tas, ka noteikti, apņēmīgi jāceļ sava idejiski politiskais līmenis, jāapgūst sabiedrības attiecības likumi. Lai mēs ar jums varētu pareizi noteikt savu vietu sabiedriskajā dzīvē, lai dzīve mūs aidi nebidētu, bet lai mēs būtu aktīvi šīs dzīves veidotāji, jāņem tās attiecības likumi. Lūk, tāpēc nepieciešams apgūt marxisma-leninisma teoriju, kas zina šos dzīves likumus. Svarīgi ir visā pilnībā izprast tēlotāja mākslas vietu, lomu un nozīmi sabiedrības dzīvē, visā pilnībā izprast mākslinieka atbildību tautas priekšā. Tēlotāja mākslas, gluži tāpat kā kuras katras citas mākslas lomu, nozīmi un uzdevumus padomju sabiedrībā noteikusi marxisma-leninisma mācība par sabiedrību. Atcerieties biedra Staļina pēdējos darbus valodniecības jautājumos, kā viņš nostāda jautājumu par bazi un virsbūvi, un nemiet vērā viņa dziļi zinātniskos norādījumus, kam ir milzīga nozīme visās mākslas, zinātnes un nozarēs, visā ideoloģijā, dzīvē, kā virsbūvei ir nevis kaut kas pašas, izaudzis uz bāzes pamata, bet ka tām ir ļoti liela aktīva loma. Visām sava laimeta virsbūvē jāpalīdz bāzei, un ja virsbūve bezt nepalīdz, to noslaucī no bāzes ceļa, no dzīves attiecības ceļa. Lūk, tas tad arī nosaka kura katra mākslas veida, tajā skaitā arī tēlotāja mākslas, lomu un nozīmi, ka šīm mākslas veidam jābūt aktīvam spēkam sabiedrības dzīvē, jāpalīdz pamatam, sabiedrībai virzīties uz priekšu, jānostiprina šīs pamata, bāze. Tāpēc acīm redzami, un ļoti liela ir šīs mākslas radītāju, mākslinieku sabiedriskā loma, tā izriet no mūsu mācības visdziļākās būtības, no sabiedrības attiecības likumu izpratnes.

Tajā nolūkā, lai pārvarētu šo zināmo atpalicību, par kuru es runāju pašā sākumā, mums uzmanīgi jāuzklausa mūsu partijas balsis, kas palīdz saprast jauno, palīdz visiem ideoloģiskās frontes darbiniekiem atrast pareizo ceļu, nostāties pareizajās pozīcijās. Un būtu nepareizi sūroties par to, ka nav īpaša VK(b)P CK lēmuma tēlotāja mākslas jautājumos. Es nedomāju, ka mūsu mākslinieki būtu tik atpalikuši, ka viņi nesaprot, pamatojoties uz pazīstamajiem VK(b)P CK lēmumiem,

izdarīt secinājumus, kas attiektos uz viņu pašu darbu. VK(b)P CK taču izlēmā mūsu literatūras attiecības pamatjautājumus, mūsu teātra, muzikas, operas utt. attiecības pamatjautājumus, un ja mēs nemam vērā, kurp virzīja šie lēmumi, tad jāsaprot, ka tie neapšaubāmi attiecas uz visām ideoloģiskās darba nozarēm, uz visiem mākslas veidiem, tajā skaitā arī uz tēlotāju mākslu. Šie lēmumi vērsa savu triecienu pret klanīšanos visa vecā, satrunējušā priekšā, tie nosodīja zemmošanos ārzemnieciskā priekšā tāpēc, ka ir necienīgi padomju cilvēkam, kas radījis vāpīgresīvāko valsts iekārtu, zemojoties kapitalistiskās verdzības, vecās, savu laiku pārdzīvojušās pasaules priekšā. Šie lēmumi deva triecienu bezidejiskumam un apolitiskumam. Šie lēmumi prasa no visām ideoloģiskās darba nozarēm, no visiem mākslas veidiem tautiskumu, lai nevienas ideoloģiskās frontes darbinieks neaizmirstu tautas intereses, valsts intereses. Šie lēmumi sprauda par mērķi ar visu spēku uzsvērt mākslas ārkārtīgi lielo audzināmo nozīmi.

Literatūras jautājumā partijas Centrālās Komitejas lēmumā ierakstīts, ka «Padomju literatūras uzdevums ir palīdzēt valstij pareizi audzināt jaunatni, atsaukties tās prasībām, izaudzināt jauno paaudzi mundru, tīdu, kas tie savai lietai, nebiests šķēršļu, ir gatava pārvarēt kuru katru kavēkli».

Ja šajā citātā apmaiņšim divus vārdus, ka nevis «padomju literatūras» uzdevums, bet gan «tēlotāja mākslas» uzdevums saistīts ar to, lai audzinātu jaunatni, tad nevienas pētelis, ka tas būtu sagrozījums.

Jautājumā par teātri un dramaturģiju partijas Centrālās Komitejas lēmumā ierakstīts, ka «Dramaturģu un teātru uzdevums lūgus un izrādēs atspoguļot padomju sabiedrības dzīvi tās nepārtrauktajā kustībā uz priekšu... Mūsu dramaturģu un režisori ir aicināti aktīvi piedalīties padomju cilvēku audzināšanā, apmierināt viņu augstās kultūras prasības, audzināt možu, dzīvespriecīgu, savai dzimtenei uzticīgu padomju jaunatni, kas tie mūsu lietas uzvarai. Līdz ar to padomju teātra uzdevums parādīt, ka šīs īpašības piemīt ne atsevišķiem, izredzētiem cilvēkiem varoņiem, bet daudziem miljoņiem padomju cilvēku».

Ja aizstāsim vārdus «dramaturģija un teātris» ar vārdiem «tēlotājai mākslinieki», tad te būs tas pats: tā pati dzīves patiesība, tas, ko mūsu partija prasa no visiem ideoloģiskās frontes darbiniekiem, tas, ko tā prasa no māksliniekiem.

Tāpēc, lai ātrāk pārvarētu tos atpalicības elementus, kas mums vēl ir, la-

bāk, vērīgāk uzklausi mūsu partijas balsi.

Lai pārvarētu zināmo atpalicību, manuprāt, mūsu mākslinieku saimē noteiktāk, apņēmīgāk jāizvērs kritika un paškritika, šīs padomju sabiedrības un visu sabiedriskās dzīves nozaru attiecības ārkārtīgi svarīgais likums. No šā likuma mēs, nezin kāpēc, mazliet bīstamies. Mums taču maz ir bijis radošu diskusiju, maz mums ir bijis gadījumu, kad patiešām dedzīgi, droši būtu atkārti trūkumi un kļūdas mūsu radošajā darbā, maz mums ir bijis biedrisku norādījumu, ko devuši viens otram mākslinieki, lai atbrīvotos no šiem trūkumiem un kļūdām.

Maz palīdz izvērst kritiku arī mūsu prese, mums jāsaprot, lai par to pārmetums. Maz presē izvirzīts nopietnu jautājumu, nopietnu problēmu, maz runāts par grūtībām, kādas ir jaunrades darbā mūsu tēlotāja mākslas laukā. Paši mākslinieki maz raksta un runā par šiem jautājumiem.

Liels trūkums ir tas, ka, diemžēl, nav izveidojusies īpaša mākslas kritiķu grupa. Taču ir ne mazums mākslinieku, kas var kā specialisti runāt ne tikai par saviem, bet arī par savu kaimiņu, par savu koleģu darbiem. Ikviens mākslinieks domās vērtēt un salīdzina dažādus darbus. Mūsu daļrādes fronte nepieciešama valstīdīga, principāla, patiesa kritika, kas attiektos uz ikkatru mākslinieku, un tai jāizpaužas mūsu presē.

Lai pārvarētu atpalicību, par kuru šeit runājām, mums acīm redzot daudz no jauna jānācās. Visiem ideoloģiskās frontes darbiniekiem mūsu republikā vajadzēja pārkārtoties un viņi pārkārtoties. Vai tad mūsu rakstniekiem nevajadzēja pārkārtoties? Vai tad mūsu rakstnieki, kas pie mums atnāca, skaudri izsakoties, kā agrākā laikmeta mantojums, vai tad viņi varēja rakstīt savus darbus tā, kā bija rakstījuši pirms padomju varas? Viņiem vajadzēja mācīties no jauna, radikāli pārkārtoties. Vai tad mūsu dramaturģi varēja mums sniegt tāda rakstura lūgus, kādas viņi bija rakstījuši pirms padomju laika? Vai mūsu komponisti varēja mums dot to pašu muziku, ko viņi rakstīja līdz padomju varai? Nē. It visur vajadzēja pārkārtoties. Tas nav viegli, tas ir grūts, sāpīgs, bet arī auglīgs ceļš. Tāpēc arī tēlotāja mākslas darbiniekiem noteikti un apņēmīgi jāiet ceļš, ko gājuši citi ideoloģiskās frontes darbinieki. Tad arī izdzīs visās grūtībās, ar kurām tagad savā jaunradē saduras ļoti daudzi mūsu tēlotāja mākslas meistari.

Beidzot, nepieciešami daudz ļoti augsti atsaukties uz jaunās dzīves prasībām, uz tautas prasībām, jāiet tautā un tīri

praktiski šī problēma jāatrisina dažādos veidos tajā plāksnē, par kuru pareizi un labi runāja b. Sokolņikovs, proti, ka vispirms šī dzīve ir jāmil, tikai tad to var iepazīt, tad var ar to saplūst. Šī dzīve jāizjūt, jāpārdzīvo. Un acīm redzot jūsu vadošā organa jaunajam sastāvam vairāk jāpadomā par to, lai tēlotāja mākslas darbus tuvinātu tautai, lai tauta varētu atklāt savā vienkāršajā, bet pareizajā valodā pateikt savu novērtējumu. Kāpēc mēs nevaram nosūtīt mūsu izstādes uz kolchoziem, uz lieliem rūpniecības uzņēmumiem, kur ir jaunatne, kas interesējas par mākslu? Tas ir jādara, māksla noteiktāk, apņēmīgāk un daudz dromīgāk jāvirza tautā.

Mūsu dzīve ir ļoti bagāta pārmaiņām. Ja paskatās uz to, kas pēdējos piecos gados noticis mūsu republikā, tad jāsaprot, ka tā ir pašos pamatos pārveidota. Lielās krievu tautas sniegtās milzu palīdzības rezultātā, tās ārkārtīgi lielās uzmanības rezultātā, ko mūsu republikai veltī personīgi biedrs Staļins, mūsu republikas darba laudis pašos pamatos pārveidoja savas zemes ekonomiku. No Rietumeiropas imperiālistisko lieldarbu agrarās provinces tā pārveidota par patstāvīgu industriālu republiku.

Pašos pamatos pārveidojusies mūsu tautas šķiriskā struktūra. Nozudušas ekspluatatoru šķiras un visi darba laudis saliedējušies vienotā darba saimē, kurā nav šķiru iekšējo pretunu, kas bija raksturīgas kapitalistiskajai sabiedrībai.

Parādījušies, visbeidzot, jauni cilvēki, kādus vecā pasaule nav pazinusi, un šie cilvēki ir patiešām jauni laudis, lai gan daži no viņiem gados nav vairs nekādi jaunie. Ir ne mazums piemēru, kad pirmrindnieku strādnieku viņa profesionālās meistarības dēļ, viņa redzes apvērsuma, to zināšanu daudzuma dēļ, kādas ir šīm strādniekiem un ko viņš ieguvis ar paša darbu, grūti atšķirt no inženiera. Šie cilvēki aizsteidzas priekšā laikam. Mūsu republikā ir tūkstošiem cilvēku, kas strādā jau trešajai pēckara piegadei, kas izpildījuši savu plānu jau 10—12 gadus uz priekšu. Šie cilvēki apzinās, izprot sava darba sabiedrisko nozīmi, jaunas sabiedriskās iekārtas radītāju lielo vēsturisko misiju. Cilvēkos izveidojusies jauns raksturs, radušies jaunas morāles īpašības, šiem cilvēkiem ir jauna izpratne par skaistumu, viņos, izpaužas jauni impulsi. Vienkāršo darba cilvēku dzīves un radošā darba stimulē ir nevis iedzīvošanās kārē, nevis dzīšanās pēc rubļa, bet viņu radošā jaunrades darba impulsi ir centieni virzīt padomju sabiedrību uz priekšu, uz komunisma kalngailiem.

JAUNA SKAISTUMA MĀKSĻA

Biedra J. Kaemana runa (saīsināta)

Gribētu apstāties pie amatnieciskuma problēmas, un šai sakarībā sacīt dažus vārdus. Pie mums, Maskavas mākslinieku savienībā, šis jautājums jau skars, un tur viens no māksliniekiem ļoti labi formulēja, kas ir amatnieciskuma māksla. Viņš teica apmēram tā: — māksliniekam, istam māksliniekam, ir sava tema, viņam ir sava kolorīta un no tā viņš neatkāpjas. Tās ir zināmas īpašības — enerģija, talants, mērķtiecība, kas sekmē darba kvalitāti. Bet amatnieks, kuras pie kura katra apmēra darba, pie jebkuras temas, jebkura sīzeta.

Man šķiet, ka tas diezgan precīzi paskaidro problēmu.

Jāpaver arī šāds jautājums: lūk, šodien jūs levlēsiet jūsu valdi, bet ko jūs darīsiet rīdien? Citiem vārdiem sakot, jārunā par jauniešu uzdevumiem, kas nostājas jūsu un ikvienas mūsu republikas mākslinieku priekšā, piemēram, tuvākos divos gados.

Es gribētu jums pasacīt, par ko domā, par ko runā Maskavas mākslinieki, par ko arī jums nāksies rūpēties. Tā ir — 1951. gada izstāde. Ir jau oficiāli paziņots, ka 1951. gada decembrī notiks PSRS kārtējā mākslas izstāde, kurā būs arī jūsu skulptūras, grafikas, gleznas. Pēc tam jāsaprot gatavoties padomju varas 35 gadu jubilejas dienai, kas būs 1952. gadā. Tadā kārtā jūsu darba programma sadalās šādi: jūs gleznojat, veidojat mākslas darbu 1951. gada izstādei un jau apsverat darbu 1952. gadam. Tātad pirmajam darbam paliek kādi astoņi mēneši laika, bet otram gandrīz pusotra gada.

Bez tam mēmam, kuras mums visiem zināms, tagad izvirzās jaunas temas, ārkārtīgi grandiozas idejiskā saturā un pilnīgi jaunas mūsu acīm, mūsu jutām. Pirmā tema — tā ir cina par mieru, šī visplašākā tautas masu kustība, kas aptver visus labākus un godīgākus pasaules cilvēkus.

Otra jauna tema — komunisma celtnes.

Mums ir vēl viens kārtējs un obligāts darbs, kas praksē jau mazliet ielīdzis, tā ir lauksaimniecības izstāde. Šis darbs noteikti skars arī jūs.

Kad mēs izbraucām no Maskavas, PSRS Mākslas akadēmijā sākās mūnumentālā dekoratīvās un lietišķās māksla. Visi vienības konference. Atrodoties jūsu republikā, kur tautai ir ārkārtīgas spējas mākslas amatniecībā, roni radusies pārliecība, ka arī jūsu valdē jāpievērš šai lietai uzmanība. Pamata referātu konferencē nosauca Mākslas akadēmijas viceprezidents Fedorovskis. Viņš nostādīja jautājumu tā, ka jāpievērš uzmanība tautas talantiem, tiem jāpalīdz, tie jāizglīto, jāpanāk viņu sadarbība ar profesionāliem māksliniekiem, tad arī pašiem profesionāliem māksliniekiem jāpiedēd, vērojot savas republikas tautas talantu un ģeniju.

Jums, Latvijas māksliniekiem, svarīgs uzdevums ir parādīt savas dzimtenes skaistumu, t. i. mākslā izteikt patriotisma ideju. Lūk, jūsu Rīgai! Es nezinu, vai ir daudz darbu, kas parāda jūsu padomju Rīgu apvienojumā ar veco Rīgu. Piemēram, apskatītu tādu sīzetu: lūk, nesen uzstādītais piemineklis Leninam. Tas ir ļoti skaists piemineklis. Tas pauž idejas, kas vada Padomju Latvijas darba lauzu dzīvi, bet gleznā šo pieminekli neesmu skatījis. Taču, gleznā parādīts kopā ar apkārtni, tas var kļūt par lielisku jaunās Rīgas peizažu.

Jāskar vēl viena problēma, ko ļoti labi savā runā izteica Arvīds Peļše. Visu laiku un visu tautu māksla bijusi pilsētas māksla. Mēs jau 33 gadus dzīvojam padomju valstī, tomēr esam galvenā kārtā pilsētas mākslinieki. Tagad mūsu uzdevums — ieviest mākslu arī zemnieku, kolchoznieku masās. Šī problēma izriet no otras svarīgas problēmas — iznīcināt starpību starp pilsētu un laukiem, iznīcināt starpību starp fizisko un garīgo darbu.

Šie jaunie cilvēki partijas vadībā, biedra Staļina vadībā pārveidoja mūsu republiku un pārveidoja arī paši sevi, viņi ceļ komunismu un atrisina aizvien jaunus un atkal jaunus uzdevumus.

Patiešām, pēc pirmās pēckara piecādes pabeigšanas mūsu republikai ir radušies jauni milzīgi uzdevumi, uzdevumi, kas saistīti ar to, lai virzītu vēl tālāk uz priekšu mūsu rūpniecību. Šī strauji gaita mums nepieciešama tāpēc, lai mēs varētu ātrāk nodrošināt mūsu zemē visa pārplīnību un radīt materiālos priekšnoteikumus ātrākai pārejai no socialisma uz komunismu.

Tuvākajā piecāde mūsu republikā notiks milzu lēcieni uz priekšu rūpniecības attīstībā. Uzdevums ir panākt, lai milzu lēcieni izdarītu arī mūsu lauksaimniecība. Mūsu kolchozniekiem izvirzīts uzdevums tuvākajos piecos gados, t. i. līdz 1955. gadam, tā pacelt ražu mūsu tīrumos, lai republika visā pilnībā varētu apgādāt sevi ar tai vajadzīgo daudzumu rudzu un kviešu maizes, lai mūsu saimnieces varētu cept svētku pirāgus no Latvijā izaudzētiem, mūsu pašu kviešiem. Tā ir iespējama lieta, bet tāpēc ir jāveic milzu darbs ražu pacelšanā.

Kolchozu lopkopībai sprauts uzdevums ar mūsu pienotavu starpniecību dot padomju zemei nevis 16 tūkstoš tonnu sviesta, ko mēs esam devuši aizvadītajā gadā, bet 1955. gadā mūsu lopkopībai jānodod valstij 40 tūkstoš tonnu sviesta. Tas ir ļoti liels uzdevums, košais uzdevums, kura atrisināšanai jāmobilizē mūsu kolchoznieku radošā iniciatīva. Lai to panāktu, jāpaplašina jūsu planība, jāatkaro daudzi desmitiem tūkstošiem hektaru zemes, jāveic meliorācijas darbi, jānosusina purvi. Lai to panāktu, mums plaši jāievieš lauksaimniecībā elektrifikācija, jāuzceļ milzīgs lauku elektrostaciju tīkls, vēl plašāk nekā līdz šim lauksaimnieciskajā ražošanā jāievieš zinātne, jāpamāc mūsu kolchozniekus. Daudzi no jums, varbūt, nezina, ka mūsu kolchoznieki mēdās saskaņā ar valsts trisgadīgo programu agronomijā un zootehnikā, lai pilnīgi pārzinātu savu ražošanas nozari, lai mūsu kolchozu saimniecību nostādītu uz zinātniskiem pamatiem. Desmitiem tūkstošiem mūsu kolchoznieku šogad sēž pie grāmatām, studē agronomiju, tā celot augstākā līmenī savas zināšanas attiecīgajā ražošanas nozarē.

Mūsu priekšā ir milzu uzdevums, ko vienkārši cilvēki uz laukiem jau atrisina, un proti, — salauzt to veco, reakcionāro, kas aizkavē lauku attīstību — salauzt veco viensētu sistēmu mūsu laukos. Izvērsas kustība par kolchozu ciematu izveidošanu, lai varētu tuvināt laukus pilsētai ar no šā redzes viedokļa un izmantot visas iespējas, lai pilnīgāk izraisītu ražošanas spēkus un pienācīgi nostādītu kultūras darbu laukos. Šis uzdevums ir grūtāks, sarežģītāks nekā kolektivizācijas uzdevums, ko atrisināja 1949. gadā. Pirmrindas kolchozi jau sprauduši sev šādu uzdevumu un praktiski atrisina to.

Visbeidzot, mums ir milzu uzdevums: pacelt darba lauzu vispārējo kultūras un profesionāli tehnisko līmeni. Nevar uzcelt komunismu, nevar noteikti un apņēmīgi virzīties uz priekšu un attīstīt ražošanas spēkus, nevar ieviest mūsdienu vispilnīgāko tehniku bez zināšanām, bez kultūras līmeņa vispārējā paceluma. Tuvākais uzdevums — visu vācāls no tuvākajiem uzdevumiem — mums visiem ir — celt šo tautas kultūras līmeni, celt šo tautas profesionāli tehnisko līmeni. Un tad jājautā, vai šo ārkārtīgi lielo, milzīgo uzdevumu atrisināšanā nav vietas mūsu māksliniekam? Vai mūsu tēlotājiem māksliniekiem nav jāsniedz palīdzība darba laudim, mūsu tautai šo dižo uzdevumu atrisināšanā? Viņiem tas ir jādara, un viņi var to darīt.

Tēlotāja mākslas uzdevums ir palīdzēt partijai, palīdzēt tautai sekmīgi atrisināt šos uzdevumus, iet vienā soli ar to vareno jaunrades sajūmu, kas aptvērusi visu mūsu tautu, saukt un aicināt aizvien uz priekšu un pašiem noteikti un apņēmīgi iet komunisma cēlāju pirmajās rindās. Tas, lūk, ir mākslinieku uzdevums. Ar saviem darbiem mūcīt mūsu jaunatni ienist veco kapitalisma pasauli, veco verdzības pasauli, kas nesusi tik daudz nelaimes, iemācīt jaunatni vēl vairāk mīlēt savu skaisto socialistisko dzimteni, Ar saviem darbiem palīdzēt padomju cilvēkiem celt priecīgu, laimīgu dzīvi. Vai tas nav grandiozs uzdevums padomju māksliniekiem?

Atļaujiet man izteikt pārliecību, ka mūsu Padomju Latvijas mākslinieku pirmais kongress kļūs par pagrieziena punktu jūsu radošajā kolektīva dzīvē un pacels augstākā pakāpē tā daļrādes darbību.

Atļaujiet man izteikt pārliecību, ka Padomju Latvijas mākslinieki jau tuvākajā laikā radīs darbus, kas būs dižēnā padomju cilvēka cienīgi, ka viņi radīs darbus, kas būs dižēnā Staļina laikmeta cienīgi.

Revolucijas dzejnieks F. Freiligrats

K. KARPOVA

Sodien aizritējuši 75 gadi kopš vācu politiskā lirika, 1848. g. revolūcijas dziedāja Ferdinanda Freiligrata nāves. Atceroties šo dienu, progresīvā cilvēce godina dzejnieku, kura daiļrades labākā daļa ir ieguldījums revolūcijas lietā. Ferdinands Freiligrats pieder tai vācu progresīvo dzejnieku saimei, kas 19. gs. 40. gadu politisko vētru satraukta, pāriet revolūcijas nometnē un kļūst proletariāta līdzgājēja tā atbrīvošanās cīņu agrajā etapā.

Vācu literatūra jau 30. gados mēģina atrasties no reakcionārā romantisma tvana, kas drīz pēc franču buržuaziskās revolūcijas, nostādamies pret to, bija pārņēmis Vācijas gara dzīvi un kļuva sevišķi nevēlams restaurācijas periodā. Literatūra sāk pievērsties aktuālām problēmām. Pirmie centieni, kurus pāuda «Jaunās Vācijas» rakstnieki, palika neizvērti idejiskās neskaidrības dēļ, bet 40. gados šos rakstniekus no maina politisku liriku paaudze, kas cīnās par pilsoniskās apziņas aktivizāciju un arvien dzirdamāk paūz jaunus sabiedriski idejiskus principus. Savu spējīgāko izteiciņu šī opozīcija atrod dzejnieka Georga Hervega personā. Viena 1841. g. iznākušais krājums «Dzīvā cilvēka dzejoļi» izskan kā tuvs revolūcijas vēstījums, aizraudams un savilnods plašās buržuaziskās lasītāju masas. Freiligrats šai periodā atrodas tai nometnē, pret kuru cīnās literārā opozīcija un Hervegs. Romantisma epigoni ietekmē viņš vēl vairās no realitātes un izveido savdabīgu eksotiskas romantikas pilnu dzeju, kurā apjūsmo krāsās aizjūras zemes, Austrumus un Afriku, turienes dabu un iedzīvotājus. Freiligrats šai periodā uzskata, ka dzejnieks ir skaistuma, «augstākās Patiesības un Taisnības kalps», un līdz ar to stāv pāri sava laikmeta cīņām un jebkadam partiskam viedoklim. Šis viņa atklāti paustais romantisma princips sacēla sašutuma vētru jaunajā buržuaziskajā opozīcijā, un Hervegs atbild Freiligratam lieliskā dzejoļī «Partij», kaisli aizstāvēt prasību, lai dzejnieks ir partiskais, lai viņš ir cīnītājs par taisnīgu lietu.

Hervegs prasa, lai arī Freiligrats izšķiras, kāds ceļš viņam ejams. Literārajai polemikai, kas izcēlās abu ievērojamu vācu dzejnieku starpā, bija jo plaša atbilde, Markss šai cīņā noteikti atbalstīja Hervegu. Freiligrats bija dziļi aizvainots, ka viņu uzskata par konservatoru un brīvības ienaidnieku. Bet atbilst, ko tam sniedza konservatīvā nometne un fakts, ka Prūsijas karalis tam piešķīra pensiju (ko ar ironiskiem epaušiem saņēma Freiligrats literārie pretinieki), liecināja, ka apvainošānās ir nepietā. Freiligrats pēc tam vēlīgi seko politiskiem notikumiem un redz, ka reakcija vājā progresīvos cīnītājus. Rezultātā viņš publicē 1844. gadā dzeju krājumu «Ticības apliecinājums», kura priekšvārdā atzīst, ka polemikā ar Hervegu viņš ir maldījis. Viņš atklāti paziņo, ka pāriet opozīcijas rindās un atsakās turpmāk no karaļa piešķirtās pensijas. Dzejnieks uzsvēr, ka viņa uzskatu pārmaiņu radījuši notikumi

Vācijā. «Nav dzīves man bez brīvības!» — sauc Freiligrats.

1844. gads ir svarīgs gads Vācijas politiskajā un literārajā dzīvē. Tas ir Silezijas audēju sacelšanās gads, kad vācu proletariāts pirmo reizi nodemonstrē pārbiedētajai buržuazijai savu spēku. Tas ir arī gads, kad iznāk Heines poema «Vāceme», spēcīgākais literārais ierocis, kāds jebkad vērsti pret reakciju Vācijā. Sākot ar šo gadu, atstība uz revolūciju iet ļoti strauji.

Krājumā «Ticības apliecinājums» ievietotie dzejoļi atspoguļo lūzumu Freiligrata uzskatos. Aizmirsta svešo zemju fantastika, dzejnieks pievērsies dzimtenes cīņām, pievērsies savas tautas nākotnei. Viņš aicina cīnā pret tirāniju, saprot, ka Eiropā vaļās kalts gul varena spēks, kas celdamies iznīcinās despotijas nakti, tomēr viņa uzskati visumā vēl neskaidri. Tā, piemēram, par svarīgāko šī perioda notikumu — Silezijas audēju sacelšanos — Freiligrats runā filantropiski sentimentālā tonī, pievēršamies galvenokārt audēju drausmīgā posta notēlojumam, kamēr Heine tai pašā laikā saskata proletariāta vecās sabiedrības kaprāci jau pilnīgi Marksa izpratnē.

Pēc savas drosmīgās uzstāšanās «Ticības apliecinājuma» priekšvārdā Freiligrats nevarēja palikt dzimtenē, kur tam draudēja apcietināšana un tiesa par «majestātes apvainošanu». Trīdās gadi sākumā Beļģijā, tad Šveicē un Londonā stipri veicināja dzejnieka politisko augšanu. Noteicošais faktors tam bija viņa iepazīšanās ar Marksu Briselē, kas drīz vien izvērtās sirsnīgā draudzībā. Lielā proletariāta vadopā ietekmē Freiligrats pāriet revolucionāru rindās. Viņš studē politisko literatūru un interesējas par strādnieku jautājumu. Tai pašā laikā viņš vēlīgi seko notikumiem dzimtenē. 1845. gadā policija apšāuj demonstrāciju Leipcigā. Uz šo kārtējo reakcijas mežonību Freiligrats atsauca ar «kvēlu protesta dzejoļi «Leipcigas kritušie», kas ir pirmais Freiligrata revolucionārā noskaņojuma izpausmes, 1846. gadā iznāk 6 viņa revolucionārie dzejoļi ar virsrakstu «Ča ir!» Dzejoļu idejiskā vērtība nav vienāda. Dažus no viņiem Markss un Engels biedriski kritizē, bet tādi dzejoļi kā «Ledus pils» un «No lejas augš» iegājuši pasaules revolucionārās lirikas zelta fondā.

Pirmoreiz vācu literatūrā ienāk strādnieks, skatīts nevis kā eksploatacijā upuris (tā labprāt to tēloja sīkburžuazijas dzejnieki), bet kā jaunas uzvarošas sabiedriskās šķiras pārstāvis, kam pieder nākotne.

Strādnieka tēla dzejnieks sasniedz ievērojamu literāru un sociālu konkrētību. Aiz nokvēpusā, darbā nodzītā milzeņa, kas sava spēka apziņā gaida uzaustam savu cīņas dienu, skaidri jūtama varena proletariāta armija kā nākotnes cēlāja. «Mēs esam spēks!» — izsaucas Freiligrata proletariāts. Ar šī spēka reālo izpausmi Eiropas bur-

žuazijai nācās sadurties 1848. gadā. Februārī franču proletariāts pēc Marksa izteiciena «izcīnīja buržuazisko republiku». 13. martā revolūcija uzliesmoja Vīnē. 18. martā Berlīnē. Berlīnes barikādēs vācu proletariāts uzvarēja prūšu monarchiju, bet šis uzvaras augļus iznīcināja buržuazijas nodevība, kas, baidīdamās no proletariāta, steigās noslēgt kompromisu ar monarchiju.

Isais, bet ļoti svarīgais revolucionāro cīņu posms izvirzīja vācu tautas priekšgalā tās labākos spēkus. 1848. gada 18. jūnijā Keļnē sāka iznākt Marksa un Engelsa vadītā «Jaunā Reinas avīze» — Komunistu Savienības laikraksts, vienīgais isti revolucionārais tā laika orgāns, kas mobilizēja masas cīņai par vienotu demokrātisku Vāciju. Ar 1848. gada oktobri arī Freiligrats iestājās šī laikraksta redakcijā. Tragisko cīņu dienās viņa spēcīgais talants gūst galīgo briedumu. Dzejnieks — tribuns, kvēls revolūcijas aizstāvis, tagad pilnā baidī runā uz savu tautu. Freiligrats tagad ir Komunistu Savienības loceklis. Spēcīgos vārdos, ar viņam raksturīgo dziļo patosu, viņš izteic dzejas valodā Marksa nemirstīgās idejas. Tādi dzejoļi kā «Berlīne», «Vīne», «Blums», «Revelle» u. c., kas atspoguļo revolūciju tās dažādos etapos, pieder labākajiem sniegtajiem vācu progresīvajā dzejā. Bet īsts šedevrs ir dzejoļis «Mīrušie — dzīvājiem», kurā dzejnieks Berlīnes barikādēs marta cīņās kritušo vārdā griežas ar rūgtu pārmetumu pie dzīvājiem, kas nāv mācējuši saglabāt izcīnīto uzvaru un ļauj nostiprināties kontrevolūcijai. Dzejoļa varenums meklējams nesatricināmajā ticībā tautas spēkam.

Līdzdarbība «Jaunajā Reinas avīzē» ir Freiligrata daiļrades kulminācijas periods. 1849. gada maijā avīze slēdza. Freiligrata atvadu dzejoļi izskan komunistu drošā ticība revolucionārās cīņas turpinājumam.

Bet ilgajā reakcijas periodā, kas aeko revolūcijas sagrauši, grūtajos trīdās gados Freiligrata cīņas spars plok. Ar laiku viņš pavisam atiet no revolūcijas. Sajūsmīnādams par revolucionāro cīņu, viņš nepretā aizstāvēt revolūcijas lietu reakcijas apstākļos. Viņš nebija šādi aizstāvēšanai arī pietiekami apbrūnots (teoretiski, un viņa pasaule) uzskatos gūst pārvaru sīkburžuaziskie priekšstati. Mūža beigās izirst arī viņa draudzība ar Marksu.

Markss, kas bija ļoti stingrs savos vērtējumos, cīnījās Freiligrātī istu revolucionāru un dziļi godīgu cilvēku. Bet ar viņam piemēroto principālīti viņš novērtējis no Freiligrata, kad redzēja to, ietilgātām atpakaļ sīkburžuaziskā ideoloģijā. Bet līdz ar revolucionāru nomira arī dzejnieks. Freiligrats turpmāk pievērsās tulkojumiem, un viņa vēlākiem oriģināldzejoļiem idejiskā vērtība nav.

Freiligrata revolucionārā poēzija, kas pilniskanīga arī mūsu dienās, vēlreiz pierāda, ka tautas masas revolucionāro cīņu laiks allaž izvirza savus dziedoņus un to, ka tikai ar tautu kopā aug, kļūst nemirstīgs arī dzejnieka darbs.

Jaunatnes teātri notikusi T. Gabas lūgas «Meistaru pilsēta» pirmizrāde. Atēlā: Z. Ozolniece (Veronika), V. Bārda (Karakols). V. Lavrentjeva uzņ.

IZNĀCIS ŽURNALA «KAROGS» 1951. GADA 3. NUMURS

Saturā:

Biedra J. V. STALINA saruna ar «Pravdas» korespondentu. Vilis Lācis. Balade par korejiešu partizāni. Dzejoļis. Cecilija Dinere. Korejiešu meitenes dziesma. Dzejoļis. Jānis Grots. Dzirksteles naktī. Romans. (Turpinājums). Anna Sakse. Divi dzejoļi par Turkmēniju. Andrejs Balodis. Divi lakati. Dzejoļis. Atdejojis Jānis Plaudis. Mirzo Tursun-Zade. Varoņu un celtņu pilsētā. Adolfs Talcis. Dziesma par atjaunoto Gruziju. Dzejoļis. Galaktions Tabidze. Atdejojis Mirdza Bendrupe.

Raidens Gvetadze. Prometeja liesma. Dzejoļis. Atdejojis Mirdza Bendrupe.

Vladimirs Kaijaks. Dārznieks. Dzejoļis. Anna Kalnbērziņa. Revolucionārie rakstnieki, cīnītāji un boļševiki.

Leo Svemps. Ceļš uz jauniem sasniegumiem.

Kārlis Freinbergs. Skats padomju periodikā.

Vladislavs Kaupušs. Divi romāni par Tāļiem Austrumiem.

Ignāts Muižnieks. Par vēl augstāku šīs stāsta meistartību.

Alberts Jansons. Labi sāks — neapmierinoši pabeigti.

Arturs Ozols. «Folkloras Instituta Raksti I».

Nākamajā nedēļā

Sodien Filharmonijas zālē koncerts lekcija skolū jaunatnei — «PSRS tautu muzika». Lektors A. Darkevics. Piedalās LPSR nopelniem bagātais mākslinieks L. Zachodņiks, J. Jeršova, B. Moisejevs. Sākums plkst. 16.

Filharmonijas zālē simfoniskais koncerts. Piedalās Radiokomitejas simfoniskais orķestris. Diriģents E. Tons, solists — prof. A. Vlasovs (čells). Sākums plkst. 20.30.

Konservatorijas zālē Tāļa Matīsa koncerts. Piedalās A. Volfrāne-Ose. Sākums plkst. 20.30.

19. martā Rīgas kinoteātros sāk demonstrēt jauno krāsaino mākslas filmu «Dāsnā vasara».

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā gleznotāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 18.

Konservatorijā jauno mākslinieku skate kandidātu izvirzīšanai II Starp-

tautiskajam jaunatnes festivalam Berlīnē. Sākums plkst. 19.

20. martā Latvijas Padomju rakstnieku savienībā krievu tulkojāju sekcijas sanāksme. Izstāstās A. Glēzera referāts «Tulkojuma nacionālā un sociālā nozīme». Sākums plkst. 19.

Filharmonijas zālē prof. A. Vlasova koncerts. Programā klasiku un padomju komponistu darbi. Sākums plkst. 20.30.

23. martā Latvijas Padomju rakstnieku savienībā bērnu un jaunatnes literatūras sekcijas sanāksme. M. Zorina referāts «Krievu padomju bērnu literatūras sasniegumi». Sākums plkst. 18.

24. martā Filharmonijas zālē LPSR nopelniem bagātais mākslinieks P. Baltābols radošā darba vakars. Sākums plkst. 21.

„PRET KALNU“

LPSR Valsts Jaunatnes teātri

Mūsu republika un it īpaši mūsu republika jaunatne nesen ar prieku atzīmēja LPSR Valsts Jaunatnes teātra pastāvēšanas 10. gadadienu.

Savas pastāvēšanas desmit gadu jubilejai LPSR Valsts Jaunatnes teātra kolektīvs bija izvēlējis Annas Sakses populārā romāna «Pret kalnu» dramatizējumu. Tā nav nejaušība, ka romāns «Pret kalnu» ir viens no mūsu jaunatnes visiemilgtākajiem darbiem. Anna Sakse šeit tēlo jaunatnes avangarda vīrdzīvāko līdzdalību mūsu dzīves celšanā, ne tam tēlo jauniešu tādus, kādi viņi tiešām dzīvē arī ir: pilni jaunības enerģijas, pilni neizšķīstošas gribas būt noderīgiem, padarīt kaut ko lielu, vajadzīgu, ievērojamu un brīžiem arī ar pārējās šaubām par savu piemērotību tik atbildīgam celtniecības darbam. Anna Sakse izdevies radīt tik dzīvus, gaišus, jauniešu tēlus, ka viņi kļuvuši par paraugu visai mūsu jaunatnes pēckara paaudzei.

Sirsnīgā, dzīvespriecīgā, atīautīgā un enerģiskā Mirdza palīdzējus un palīdz vēl daudzām meitenēm atrast ātrāk ceļu uz komjaunatnes organizāciju, palīdz viņām tikt pāri grūtībām, izprast, ka vērotāja loma nepiedien mūsdienu jaunatnei. Upmālis un Pēteris Vanags, kaislais Elmars Ezers, Elza Jansone — viņi pieder latviešu padomju literatūras labākajiem jauniešu tēliem.

Ja lasītājs kādu grāmatu iemēlojis, ar šīs grāmatas tēliem un varoniem saradīs, tad viņš arī vēlas, lai uz skatuves tās satura atveidojums ne tikvien kā gaskanētu ar viņa iedomāto tēlu pasauli, bet padarītu šos tēlus vēl spilgtākus, dzīvākus, krāsīgākus. Ar lielu prieku jāsaaka, ka Valsts Jaunatnes teātrim un dramaturgam V. Sauleskalnam ir izdevies radīt šādu inscenējumu, kas ne

tīkvien kā saskaņ ar romānu, bet ir pat veiksmīgāks, saistošs tā turpinājums. Jo lūgas beigu ainas sasaista romānu ar mūsdienu svarīgākām celtniecības problemām uz laukiem.

E. Baldina tēlotā Mirdza, šķiet, uz skatuves uzņākusī tieši no «Pret kalnu» lapusēm. Jā, tādu mēs iedomājamies Mirdzu, lasot par viņas augšanu, darbību un cīņu. Dzirkstošais dzīvesprieks, kūšājošā enerģija, izdarīgums, vajadzīgā paskatītie un brīžiem pat paskarba paškritika — tas viss ir raksturīgs Mirdzas tēlam. Jāizsaka viņa atzīnība kā dramaturgam, tā režisoram un it īpaši aktrisei E. Baldinai, ka viņi mums devuši labāko, spilgtāko un gaišāko komjaunatnes tēlu, kāds līdz šim parādījies uz mūsu teātru skatuves. Šeit LPSR Valsts Jaunatnes teātris tiešām attaisnojis savu nosaukumu un pienākumu.

E. Baldinai izdevies radīt dzīvespriecīgu, gaišu Mirdzas tēlu. Tā ir tā pati Mirdza, kuru mēs esam iemēlojuši. Varbūt vienīgais, ko skatītājs varētu vēlēties — lai arī lūgas noslēguma ainā Mirdzas tēls būtu tikpat spēcīgs, kā visās iepriekšējās. Tiesa, pagājuši daži gadi, Mirdza pati kļuvusi pieredzes bagātāka, garīgi izaugusi. Tēlojot visas šīs pareizās pārmaiņas, E. Baldina rāda mums Mirdzu tomēr par maz imolūsi: nav vairs tā kūšājošā dzīvesprieka, ko viņa izstaroja viņa inscenējumā norisē — pārāk notušējis Mirdzas rakstura straujums un tiešums. Viņa vairs nav pilnībā tā ugunīgā komjauniete, kāda viņa ir lūgas citās ainās.

Spēcīgs un nosvērtis ir pagasta partorga Ozola (LPSR un ČAPSRS nopelniem bagātais mākslinieks B. Praudins) tēls. Ozols atnāk no kara kā izaudzis cilvēks, kā komunisti. Viņš saprot, ka ar

saviem nodomiem, saviem sapņiem viņš viensētas saurumā vairs laimīgs nebūs. Tālus kaujas ceļus nostāigājis un visu sīko nokratījis, viņš ir zināmā mērā neiecietīgs pret savas sievas Olgas nākotnes sapņiem par savu mājiņu, par savu zemes stūrīti. B. Praudins rāda mums partijas kaujinieku, kas sevi visu veltījis jaunās dzīves celšanai. Skatītājs Ozola tēlā visumā nav vilies. Tikai pirmajā ainā viņa attiecības pret Olgu ir pārāk skarbas. Atkalredzēšanās priekam ar savu sievu, kura okupācijas gadus smagi cietusi, bijojusies par viņa likteni, kura, fažītiem atkāpjoties, zaudējusi bērnu, vajadzēja tomēr pārspēt zināmu lēmumu par Olgas mazo un sīkpolsonisko perspektīvu.

LPSR nopelniem bagātā māksliniece L. Baumanne izpildījusi sirsnīgu un siltu Olgas tēlu. Tādās viņas bija, šis vācu okupācijas laikā izmocītās latviešu darba zemnieku mātes, kas, dzīvojot mūžīgās bailēs par savu vīru likteni, kuri Padomju Armijas rindās cīnījās pret hitlerisko iebrucēju, mūžīgās bailēs par saviem dēliem un meitām, kuriem uzglūnēja hitleriešu žandarms vai bēdzu šūmanis, ātri nosīmoja un salika. Mēs dzīvojam līdzīgas pārāugšanas un no sirds priecājamies, kad tā Ozola vissmagākā brīdī stāv viņam kā biedrs blakus. Skatītājs tic L. Baumanes Olgai.

Zenta Plaude — pagasta komjaunatnes organizatore (V. Stabulniece), Elza Jansone — komjaunatnes aprinka komitejas instruktore (I. Bune) — un aprinka komjaunatnes komitejas sekretārs Upmālis (E. Birģelis) ir komjaunatnes organizācijas centrālās figūras lūgā. Uz viņu jaunajiem pletiem gūstas viss komjaunatnes darba smagums. Vini palīdz arī Mirdzai augt un darboties. Ja Zentas un Elzas tēli ir spilgti izteikti, atbilstoši lūgas sīžetam un darbības mērķim, tad Upmāļa tēls aktiera E. Birģēla traktējumā mazāk izdevies. Šim tēlam trūkst vajadzīgā siltuma,

sirsnīguma. Biedrisku vārdu vietā pārāk daudz saļu deklarāciju. Pēc mūsu domām te vainīgs ne tikai aktieris E. Birģelis, bet arī režisors, un katrā ziņā arī dramaturgs. E. Birģēla tēlotais Upmālis blakus Mirdzai ir par bālu. Pēc darbības risinājuma Mirdza no Upmāļa mēdās dziļi cīnīj viņu par tā iefūsma spēku, par pasaules uzskata stiprumu, par māku vienkāršā, sirsnīgi runāt ar jauniešiem. Iekvēlinot tos. Vilusies Eriķa, kas ar saviem sīkpolsoniskajiem ideāliem un pārāk lēno augšanu Mirdzai nevar būt par biedru un draugu dzīvē, viņa iemēl Upmāli. Lūk, skatītājs tad arī grib uz skatuves redzēt tādu aprinka komitejas sekretāru, kas būtu Mirdzas jūtu vērts.

LPSR nopelniem bagātā māksliniece O. Krēslina radītais Jānis Priede — pagasta izpildkomitejas priekšsēdētājs, vēlāk zirgu iznomāšanas punkta vadītājs — ir realistisks tēls. Skatoties aktiera spēlē, mūsu acu priekšā risinās šā bijušā kalpa iekšējā dzīve — daudzlaos kalpa gados viņa ir lūzusi ticība savām spējām. Viņš netieci līdzī pagastā mutulojošajā jaunajai dzīvei, ir pārāk gausis, bez vēriena. Tiklīdz viņš no pārlieku lieles un viņam neizpildāmās pienākumu nastas pagasta izpildu komitejā ticis valā un sācis strādāt par zirgu punkta vadītāju, uz skatuves parādās pavisam cits Jānis Priede. Šī pārmaiņa aktierim ļābi izdevusies.

Skatītājam saprotams un tuvs Pēteris Vanaga — jaunā pagasta izpildu komitejas priekšsēdētāja un vēlāk rajona izpildu komitejas priekšsēdētāja asais un paskarba raksturs. Stalina premijas laureats, nopelniem bagātais mākslinieks J. Grantiņš pareizi traktē šo partizānu, kaujās rūdītā un pārbaudītā padomju darbinieka tēlu. Mūsu acu priekšā viņš aug, mainās, biedru kritizē, ļauj sevi nevajadzīgo skarbumu un asumu.

Lidumu mātes — Eriķa mātes tēls (Teātra instituta audzēkne L. Brundža)

uz skatuves parādās tikai īsu brīdi, bet ļābi iekļaujas visā inscenējumā. Dzīve un saistošs visā lūgas risinājumā arī kolhoza entuziasta Elmar Ezers (Teātra instituta audzēknis J. Bolāis), tāpat darba zemnieku Pakalna (A. Kalniņš), A. Lauksa (A. Pomers), Gaužēna (A. Brīnš) tēls.

No negatīvajiem tēpiem vislabāk izdevies aktiera A. Graudiņa tēlotais vilgais, divkosīgais un liekulīgais budzis, brāļu draudzes sludinātājs Augusts Migla. Mēs viņu redzam nelielā ainā — izpildu komitejā, bet aktieris pratis āi budža vaibstos, runā un kustībās ielikt visu šai šķirai tik īpatnējo liekulību, mantrausību un vilīgumu. Aktiera K. Spuras radītais otrs budža tips — Dūduma Gusts toties pārāk karikēts. Kā romanā, tā lūgā šis budzis nav āksts, viņš ir ļauns un gudrs šķiras ienaidnieks.

Ar lielu sirsnību veidota nelielā aina zirgu iznomāšanas punktā, kur Jānis Priede no Ivana (B. Polakova) — mācās krievu valodu, bet savukārt Ivans — latviešu.

Izvēloties savai 10 gadu pastāvēšanas jubilejai Stalina premijas laureates Annas Sakses romāna «Pret kalnu» dramatizējumu, LPSR Valsts Jaunatnes teātris sagatavojis skatītājiem vērtīgu balvu. Dramatizējumam ir liela audzināoša nozīme. Tā tēli māca jauniešiem kaisli strādāt, ar visu sirdi mīlēt savu Dzimteni un nīst šķiras ienaidniekus, nīst viņu veco un amīrtošo. Par šo inscenējumu pateicību pelnījis viss radošais kolektīvs.

Šā dramatizējuma nozīme, audzināoši vērtība un saistošais aizēts prasa, lai tas ietu ne tikvien mūsu periferijas teātru repertuārā, bet arī katrā ziņā to mākslinieciskās pasdarbības dramatisko kopu repertuārā, kurām jau pietiek pieredzes un uzņēmības iestudēt tik plašu darbu.

R. Blūms